

KÖZGAZDÁSZ

MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XVI. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

ÁRA: 80 FILLÉR

1974. JANUÁR 31.

LAPUNK
TARTALMÁBÓL:

Hétköznapi
forradalmiság

A visegrádi
tanácskozásról

A diploma első jegye

A rektor újévi nyilatkozata

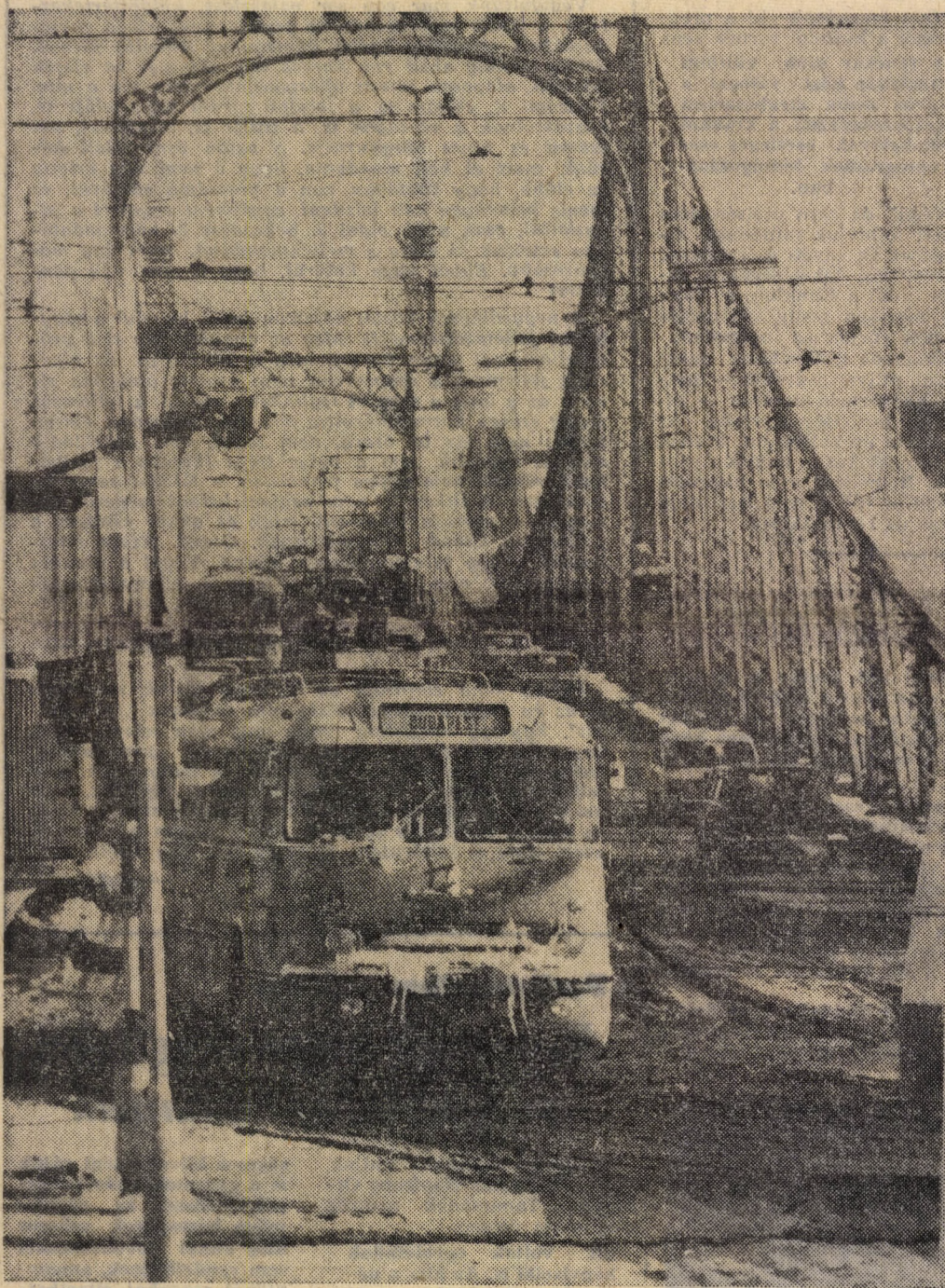
Az 1974. év, s egyben a második tanfélév kezdetén felkerestük Berend T. Ivánt, egyetemünk rektorát, hogy egyetemi közvéleményünket foglalkoztató kérdésekre kérjük válaszait, véleményének kifejtését.

— Elképzelésének megfelelően zárult-e az 1973-as év, vagy ha nem, mivel maradt az ősa az évrnek?

— Nem lehet egyértelmű igennel, vagy nemmel válaszolni. Azt mondhatom, legnagyobb mértékben elképzeléseimnek megfelelően zárult az év annyiban, hogy ettől a félévtől nem is várhattam mást, mint hogy alaposan

és részletesen megismerjem az egyetemi munkának azokat a területeit is, amelyeket korábban nem ismertem eléggé. Kidolgozhattuk azt a munkatervet, amelynek alapján hozzáláthatunk a legfontosabb feladatokhoz, s ezek közül körültekintően, s jól választhatjuk ki a megoldandókat. Nem kapkodva, sok mindenbe belenyúlva, hanem megfelelő szelektálással kerestük a legfontosabb kérdéseket. Úgy vélem, lelkiismeretes, széles körű előkészítés után a decemberi Egyetemi

(Folytatás a 3. oldalon)

Kifelé a téből. (Fotó: Eszes)

Nemzetközi diákszeminárium Bukarestben

„Diákok és az európai biztonság” címmel rendezett nemzetközi diákszemináriumot a bukaresti egyetem diákszövetsége — a rektorátus és a Román Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága támogatásával. A január 10—15. között megtartott találkozón 26 európai ország, valamint Nyugat-Berlin, az Egyesült Államok és Kanada mintegy 150 küldötte vett részt. Magyarországot a KISZ KB 3 tagú delegációja képviselte.

A tényleges vita 3 szekcióban folyt:

— az európai béke és biztonság ügyéhez való diákhozzájárulás lehetőségéről, elveiről,

— az egyetemi képzésnek, az egyetemnek e folyamatban betöltött szerepéről.

— a hallgatói csere, a diákszervezetek közötti együttműködés fokozásáról.

A jelenlevők rendkívül vegyes képet mutattak világnézetiük, ideológiai-politikai fel-fogásuk alapján is: a kommunisták mellett jelentős számú szociáldemokrata, konzervatív, illetve maóista nézeteket valló diák is részt vett a szemináriumon. Sajnálatos tény,

hogy nem egy felszólalás — sokszor nevelés- ges — szocialistaellenes, szovjetellenes vádakat tartalmazott. Mindenki lehetőséget kapott, hogy elmondja véleményét az európai biztonság és együttműködés fontos kérdéseiről, ezen túlmenően azonban különösebb eredményt nem könyvelhettünk el, hiszen a konferencia — a rendezők szándékának megfelelően — a korábbi hasonló rendezvényektől eltérően, semmilyen dokumentumot, nyilatkozatot, vagy állásfoglalást nem fogadott el.

Egyébiránt a szervezők rendkívül kitettek magukért. A szeminárium befejezése után, Sinaian fogadott bennünket Nicolae Ceausescu, a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának főtájkára, az Államtanács elnöke. Csak az elismerés hangján lehet szólni az ellátásról, a szinkrontolmácsolásról, meg a szeminárium utáni kirándulásról is. Ennek ellenére, mégis úgy éreztük, hogy átgondol- tabb tartalmi előkészítés, a résztvevők véle- ményének, körültekintő figyelembevétele nagyobb mértékben hozzájárult volna a sze- minárium sikeréhez.

Regöczy István

A Budapesti Párt-végrehajtóbizottság egyetemünkre vonatkozó határozata

A Budapesti Párt VB 1973. december 7-én megtárgyalta a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem jelentését az elmúlt öt év munkájáról. Az értékelés alapján, a fejlődés követelményeinek szellemében megfogalmazott határozatok irányát szabnak az elkövetkező időszakban az egyetem munkájának.

A Budapesti Párt VB egyetemünkre vonatkozó határozatát január 16-án ismertették a pártbizottsággal. A napirend előadója Vámosi Sándor a pártbizottság titkára volt. Kiemelte a határozat főbb megállapításait és hangsúlyozta, hogy a Budapesti Párt VB alapvetően pozitívan értékelt az egyetem 1968. óta végzett tevékenységét. A határozatból kiérződik az egyetem munkájának megbecsülése, a bizalom, amelynek alapján tovább folytathatja a munkát.

A határozat középpontjában egyetemünk alaptevékenységével összefüggő feladatok állnak.

Nagy hangsúlyt kapott az oktatók ideológiai, politikai, szakmai felkészültségének javítása, szemléleti egységének erősítése, az oktató-nevelő munka hatékonyabbá tétele. Javítani kell a tanár-diák viszonyt, a személyes példamutatással, az elvi, bensőséges, emberi kapcsolatok fejlesztésével. Ezzel szinte elválaszthatatlan összefüggésben van a munka- és tanulmányi fegyelem erősítésének állandó, folyamatos feladata, mely éppúgy vonatkozik a hallgatók tevékenységére, mint az oktatói munka színvonalának emelésére.

Az ideológiai-politikai munka fontos feladata a hallgatók széles rétegei aktivitásának, politikai, közéleti tevékenységének fejlesztése. A demokrácia szélesítésének a hallgatók beleszólásának azonban csakis a fegyelmetezett munka lehet a jogalapja.

Az egyetemi munka súlypontját kell hogy képezze a munkás-paraszt származású hallgatók segítése. Eredményesen folynak a felvételi előkészítők, de a tanulmányi évek alatti sokoldalú támogatásuk nem áll olyan helyen, ahol kellene. Szemléleti problémák is vannak ezen a téren. Sok esetben szociális kérdésként közelítenek a problémához. A segítségnyújtás ilyen oldala sem moshatja el a munkás-paraszt származású hallgatók támo-

gatásának politikai jelentőségét. Ezzel társadalmi rendszerünk politikai bázisát erősítjük, melyben nagy felelősség hárul az egyetem kommunista oktatóira.

A Budapesti PVB megerősítette az egyetemnek a képzés továbbfejlesztésére irányuló tervét, amelyekkel foglalkozik, s amelyeknek megvalósulása már folyamatban van.

A határozat e téren kiemeli a képzés tartalmi, minőségi fejlesztésének elsőlegességét. Fontos feladatként jelöli meg az oktatás-szervezési, módszertani változások jobb megvalósítását. Az egyetemi munka valamennyi területe szoros összefüggésben van a KB ifjúságpolitikai határozatával, annak végrehajtásával. A határozat szerint itt elsősorban az egyetem valamennyi párt-, állami és társadalmi szervének összehangoltabb tevékenysége szükséges. Ezt várhatóan elősegíti a februárban az egyetemi tanács elé kerülő intézkedési terv, mely az Ifjúsági Törvény végrehajtásával kapcsolatos helyi feladatokat, módszereket határozza meg.

Pozitívan értékeli a határozat az egyetemi pártszervezet munkáját. Az elmúlt években erősödött, nőtt a párt tekintélye, politikai és szervezeti befolyása. Továbbra is fontos feladat, hogy a testületi munka színvonalának emelésével, a személyes felelősség fokozott érvényesítésével növekedjen a pártszervezet elvi-politikai irányító és ellenőrző szerepe.

A pártszervezet — és hozzátehetjük valamennyiünk — alapvető feladata az oktató-nevelő-tudományos munka eszmei színvonalának fejlesztése, a harc a marxiizmus-leninizmus elméletével ellentétes nézetek és negatív jeleségekkel szemben.

A Budapesti Párt-végrehajtó bizottság határozata az egyetemi élet szinte valamennyi területén hosszútávra megjelölte a fejlesztés fő feladatait. Az elmúlt héten a határozatot taggyűlésen ismertették a párttagsággal. Ugyancsak ismertetik a határozatból adódó feladatokat az állami és társadalmi szervek vezetői is munkatársaikkal. A végrehajtással kapcsolatos konkrét intézkedéseket az egyetemi pártbizottság külön teremben fogja meghatározni, melynek ismertetésére lapunk visszatér.

HETVEN HALLGATÓT KERESNEK

Közgazdászok a világ minden tájáról

Mint arról már a napilapok beszámoltak, augusztus 19—24. között kerül sor Budapesten a 4. Közgazdász Világkongresszusra. A Parlamentben tartott sajtótájékoztaton

dr. Csikós Nagy Béla

államtitkár elmondotta, hogy mintegy 80 ország kétezer közgazdáját várják ebben az időpontban fővárosunkba. A találkozóra a Nemzetközi Közgazdasági Társaság égisze alatt kerül sor. A Társaság 45 országban rendelkezik tagszervezetekkel, székhelye Párizs. A hatévenként tartandó kongresszus idei témája az integráció. A tíz szekcióban szó lesz világméretű, regionális és szektorális integrációról, tehát nemcsak nemzetközi, hanem iparok közötti, ipar és mezőgazdaság közötti, munkaerő stb. integrációval is foglalkoznak. A találkozó védnöke

Fock Jenő.

A szekcióelnökök és a meghívottak listáján olyan nevek szerepelnek, mint

Kantorovics, Fedorenko, Hacsaturov, Samuelson, Hicks

professzorok. Várhatóan az összes Nobel-díjas közgazda itt lesz Budapesten. A kongresszus alatt kerül sor az I. Közgazdász Világkiállításra, melyen kétszáz év közgazdasági irodalmát mutatják be. E munkában bizonyára nagy szerep vár könyvtárunkra, emellett a világ nagy könyvkiadóinak és könyvtárainak segítségét is kértük.

Dr. Csikós Nagy Béla

egy kérdésre elmondotta, hogy a résztvevők szinte kivétel nélkül egyetemi oktatók, tehát

általában csak mint tanácsadók vesznek részt a közvetlen gazdasági, pénzügyi életben.

Hogyan kapcsolódik egyetemünk a kongresszus előkészítéséhez, s majdan munkájához? Mi a helyzet januárban? Ezekkel a kérdésekkel fordultunk

dr. Simai Mihályhoz,

a Magyar Előkészítő Bizottság elnökéhez.

— A tíz szekció közül hatra egyetemünkön kerül sor s ugyancsak itt tartja ülését a Társaság végrehajtó bizottsága. A résztvevők várható magas száma és a komoly részvételi költéségek miatt hazai közgazdászaink csak korlátozott számban, a hivatalos magyar delegáció tagjaiként vehetnek részt a kongresszus munkájában. Hetven hallgatónak azonban lehetősége nyílik a munkába bekapcsolódni.

Elsősorban mint tolmácsra, kísérő, terem- és fogadószemélyzetre számítunk rájuk, emellett az információs központ munkájában is részt vesznek. A jelentkezés elengedhetetlen feltétele a nyelvtudás és a szakmai felkészültség, ezért elsősorban felsős hallgatók jelentkezését várjuk. Februárban kerül sor a KISZ-szel és a kereskedelmi karral közösen kiválasztásukra. Számukra tájékoztató tanfolyamot is szervezünk a témáról és a fő tennivalókról. Úgy gondolom, hogy a munka mellett nagy élményt jelent majd nekik a kongresszus. Ez az első eset, hogy erre szocialista országban kerül sor, a Társaság azért választotta ezt a témát, mert úgy gondolták, megérte a politikai feltételek az integrációról vitatkozni kelet és nyugat közgazdájának.

Újból Pesten. (Fotó: Eszes.)

KGST-szintű tudományos megbeszélések, konferenciák

Az, ami a világ közgazdasági számára egyelőre csak a jövő feladata, vagyis a kapcsolatok és az érintkezés intézményessége tétele, a szocialista országok közgazdasági elvtársai már megvalósították. Mint Nyilas József rektorhelyettes elvtárs elmondotta, egyetemünk oktatói is folyamatosan munkálkodnak jobbátételében. Jelenleg két irányban folynak megbeszélések.

Január 21-én munkamegbeszélésre és egyes felmerült elméleti problémák megvitására utazott a KGST Szocialista Világ gazdasági Intézetébe László János professzor, a népgazdasági terv tanszék vezetője, Palánkai Tibor kandidátus és Moczár József tanársegéd.

Emellett a KGST VB január 29. és február 1. között valamennyi tagország részvételével nemzetközi konferenciát rendez „A TTF és a társadalmi haladás” címmel. A konferenciára 30 tagú magyar delegáció utazik. Egyetemünk a delegációban Nyilas József egyetemi tanár, Stark Antal egyetemi docens, rektorhelyettesek, Kovács Géza egyetemi tanár és Palánkai Tibor kandidátus képviselik.

25 éves a KGST

1949. januárjában Moszkvában került sor Bulgária, Magyarország, Lengyelország, Románia, a Szovjetunió és Csehszlovákia képviselőinek tanácskozására, amely megvitatta a népi demokrátiás országok és a Szovjetunió gazdasági együttműködésének kérdéseit. A tanácskozás részlegesnek vélte, hogy a résztvevő országok képviselőiből egyenlő képviselet alapján meg kell alakítani a Kölcsönös Gazdasági Segítési Tanácsot. Megállapította, hogy a KGST nyílt szervezet, amelybe más olyan európai országok is beléphetnek, amelyek részt kívánnak venni az alapító országok széles körű gazdasági együttműködésében. A KGST-be 1949 februárjában felvették Albániát (Albánia 1961-től nem vesz részt a KGST munkájában), 1950 októberében pedig a Német Demokratikus Köztársaságot. 1962. júniusában a XVI. ülésen a KGST-be felvették a Mongol Népköztársaságot, 1972. júliusában, a XXVI. ülésen pedig a Kubai Köztársaságot.

A KGST és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság között létrejött megállapodásnak megfelelően 1964-től kezdve Jugoszlávia is tevékenyen részt vesz a KGST számos szervezeti munkájában. A KGST-tagállamok, együttműködésüket minden lehető módon tökéletesítve, a szocialista gazdasági integrációt fejlesztve, bővítik gazdasági és tudományos-technikai kapcsolataikat a világ valamennyi államával, jó szándékok nyílvánítva az együttműködésre.

A KGST 1973. júniusában megtartott XXVII. kongresszusa,

valamint a szocialista országok kommunista és munkáspártjai vezetőinek 1973. július 30–31-i krími találkozójára megjelölt a fő feladatokat ebben az irányban: az integrációs intézkedések végrehajtásának meggyorsítása, a Komplex Program megvalósításához szükséges tervlapok megerősítése, a KGST-tagállamok anyagi, pénzügyi, tudományos-technikai és munkaerő-forrásainak még hatékonyabb és tervszerűbb egyesítése a legfontosabb népgazdasági ágazatokban jelentkező legnagyobb problémák közös erőfeszítéssel történő megoldása céljából, a termelés, a tudomány és technika nemzetközi szakosításával és kooperációjával összefüggő kérdések gyorsabb és hatékonyabb megoldása.

A félév kulturális eseményeiből

Különösen változatos programmal — a színjátszók, a kórus és a tánckar felkészülése a fesztiválok jegyében zajlik. Március 31-től, április 3-ig a keszthelyi folklorfesztiválon a táncosok és a zenészek mutatják be tudásukat.

Április 5–6–7. az énekharosoké.

Egerben újabb minősítést szeretnének elérni. Ezenkívül meghívást kaptak a soproni kamarakórus-fesztiválra.

A színjátszók április 17-e és 20-a között

Debrecenben a főiskolai fesztiválon vesznek részt.

Természetesen itt, a fővárosban és az egyetemen is élvezhetjük mindegyik csoport fellépését. A Fővárosi Művelődési Házban az irodalmi színpad két, a tánckar hat-nyolc előadással szerepel.

Március 16-án a közgazdászklubon a Gellért Szállóban a nyitótánc és a hagyományos közgazdászkarabé bizonyára sokaknak tetszeni fog.

A szokásos egyetemi rendezvényekre április 4-re, a nőnapra és a pedagógusnapra is szívnvalas kulturális műsor készül.

Nem maradnak ki a programból a külföldi turnék sem. A tánckar több külföldi meghívást kaptak, a kórus pedig meghívást kapott a krakkói főiskolától, esetleges esereprogramok kidolgozásában.

Végül, de nem utolsósorban ismét felhívjuk mindenki figyelmét az egyéb szórakozási, művelődési lehetőségekre. Ismét indul a filmklub a Gorkij moziban pedig különleges filmek várják az inyeneket.

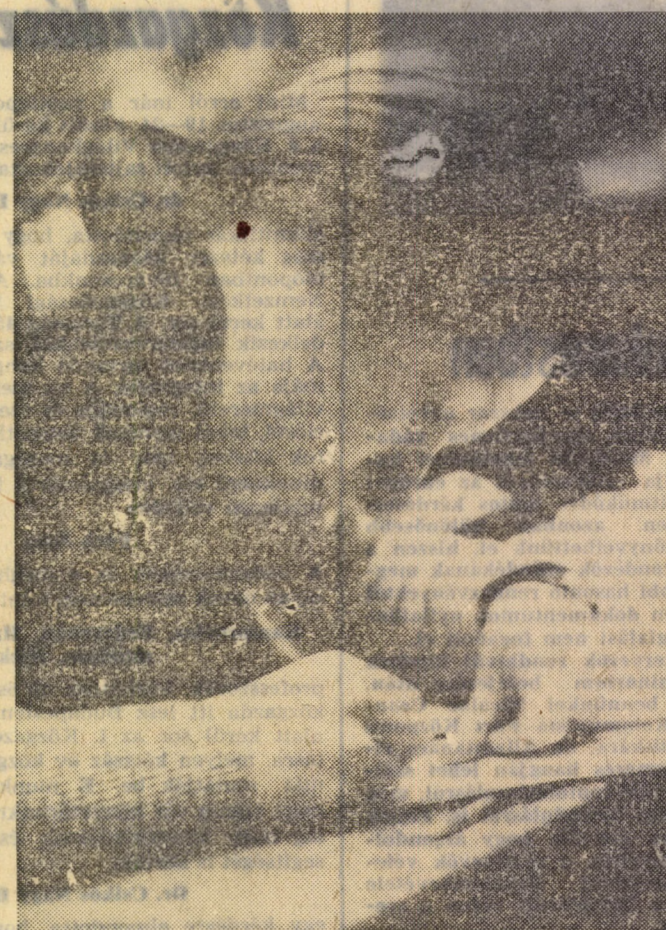
Érdeemes gyakrabban megnézni, milyen jegyeket — esetleg kedvezményes áron — kínálnak a közönségszervezés. Az egyetem és kollégiumi klubok új látogatókat is szívesen várnak. Reméljük, a jó hangulat mellé az idő is szép lesz majd a május 1-i majálison.

Vizsgák után, félév előtt

A vizsgázás eddig is sok izgalommal járt, ezután is így lesz. Az írásbeli vizsga után a jegyeket általában a hirdető táblára függesztik ki. Ennél talán humánusabb módszer — néhány tanszék ezt alkalmazza —, ha a hallgatókkal személyesen közli a javító a jegyét, s röviden értékeli a dolgozatát. Így talán még az egyes is elviselhetőbb.

A félév végi aláírás feltételeiről sok szó esett már. A statisztika tanszék által bevezetett dolgozati rendszer végre lehetővé teszi az évközben elért eredmények beszámítását a vizsgán. Aki évközben jól tanult, a vizsgán könnyebben szerepelhet majd jó jegyvel. Eddigi tapasztalataim szerint a többi tanszék csak az aláírás feltételeit változtatja, de idáig még nem jutott el. Vajon miért? Számomra természetesnek tűnik az az előbbi. Az utóbbi rendszer szerint az is kap aláírást, aki éppen hogy teljesíti a feltételeket, s aki kimagasló jó munkát végzett, az is csak aláírást kap.

Az elmúlt félévben két tantárgyból is ötoldalas házi dolgozatot kellett beadnunk. Értékelésre csak egy elfogadom erejéig telttel. Nem számítot sehova sem. Néhány értékelő szót igazán kaphattunk volna.

Ezt is megírtuk. (Fotó: Eszes.)

Nem úgy... (Hát hogy...?)

Bizonyos számok, mondatfüzerek kísértetiesen ismétlődnek életünkben. Például emlitem az alábbiakat. A buszon olvastam ezt a hirdetést: „Jelentkezzen stantjolyamra! Teljes ellátás hat napra: 600 forint. Természetbarátoknak: 540 forint.” Rögtön tudtam, hogy ez nekem szól. Még a természetbarát is illik rám, mert szívesen megyek a hegyekre, s ott nem szemetelek, nem vészek szívet a fák kérgébe és még sohasem gyűjtöttem fel egyetlen erdőt sem. Vagyis jó barátként viselkedem. Az irodában szívesen fogadtak és csak egyetlen kérdésem volt: természetbarát vagyok-e? Hát persze, s kicsit részletesen ecseteltem az előbb összefoglalt érzelmeimet. Az alkalmazott elnézően, szinte szégyenkezve mosolygott rám, amiből azonnal éreztem, hogy valójában nekem kellene pirulnom: Nem úgy érttem. Mutassa kérem a tagsági igazolványát!

Szóval végül is nem iratkoztam be a tanjolyamra.

A múltkor az órákői szünetben segitettem egy KISZ-titkár barátomnak KISZ-gyűlésre beszélni a csoportját. Ennek következtében az egyik sráccal rövid kérdés-feleletet is játszottam. Ugyanis meglehetősen ingerülten elküldött egy bizonyos helyre, mondván: „a francot érdekel engem, hogy mit hordtok össze.” Akkor valltam megkérdezni, hogy ugye nem vagy KISZ-tag? Visszakérdezett: „Miből gondolod?” Ez meglepett. „Hát az előbbi véleményéből.” „A, nem úgy érttem azt — magyarázta nekem. — Természetesen KISZ-tag vagyok, nemrég érvényesítettem a tagkönyvemem. Csak éppen most halaszthatatlanul el kell mennem, mert X. Y. vár, aki direkt ezért érkezett Ausztráliából.”

Végigültünk már egy sor választást, küldöttértekezletet, a KISZ legkülönbözőbb testületeinek rövid periódusokban ismétlődő (néha önmagukat ismétlő) üléseit. Szinte mindig akad egy harcos tag, aki már az elején hosszan, alaposan kifejti álláspontját. Aztán jön a vita. Felszólal Z. elvtárs is, a felsőbb fórum képviselője is, hozzászólnak a vb-tagok is, a titkár is, mindenki, aki számít és nincs hőrghurujta. S aztán újra feláll hő-sünk, mert el kell mondania, hogy ő nem úgy értette az előbb, hogy tisztában van a probléma súlyával, és igenis keményen kell küzdeni, egyébként egyetért a javaslattal, csak a 32. oldal 3. bekezdése 2. körmondatában emeljük ki előre a mellékmondatot, mert úgy magyarássabb. Ebből ugye kiderül, hogy ő nem úgy gondolta?

A negyedikese között napokon belül beindul a nagyüzemi jellemzéstermelés. Még az elmúlt félév első próbajellemzése során történt meg a következő. Az elkészült jellemzés a csoportban nem aratott osztatlan sikert: az a lány a csoport leglinkebb alakja, a jellemzés mégis erősen kozmetikázottra sikerült. A csoport élesen bírálta: nem jár be órára, nem tanul, nem érdeklődik sem az egyetem, sem a pálya iránt (kivéve a focipályát), nézetei nem éppen mariszták, a KISZ-t semmibe veszi, stb. A titkár — nem nagyon kellett megerősíteni magát — gyorsan belement, irjak át akkor közösen a jellemzést. Csend. Próbálkoznak. Csend. Aztán vitakoznak. Hogy tulajdonképpen. Csend. Végül a csendes megegyezés: nem úgy értették, hogy a jellemzést írjuk át. Csak éppen megmutattuk magunknak, hogy mi látjuk a jellemzés mögött az embert minden hibájával együtt, de bízunk abban, hogy majd csak kijavítja azokat.

Persze néha előfordul az is, hogy mások szempedik el az én vagy a szerkesztőség más tagjának „félreértését”. Egy-egy meglejt (vagy meg nem jelent) cikkben világmegváltó (milyen borzalmas!) gondolatokat fedeznek fel, kifogásolják a stílust, a hangnemet és a felhozott tények is természetesen minket cáfolnak, csak azt a buta újságírók nem veszik észre stb. De hogy ez után a cikk után senki ne essen nekem a folyosón, ezért előre is kijelentem, hogy én sem úgy értettem...

— szabó —

A Parlamentben voltunk

Kapjanak nagyobb segítséget az egyetemista kismamák

Bizonyára kevesen tudják, hogy a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának nemrég megtartott ülésén,

ott voltak egyetemünk képviselői is. Az ülés a népessépolitikai, az új családjogi törvény tervezetével foglalkozott.

Képet kaphattunk arról, hogy milyen visszhangra találtak ezek az új intézkedések az országban. A felszólalók sorában hallhattunk munkás- és parasztasszonyokat — sőt egy cigányasszonyt is — akik a maguk egyszerű modorában, meghatóan mesélték el, mit jelentett számukra a gyermekgondozási segély, az állam gondoskodása.

Dr. Szabó Zoltán egészségügyi miniszter felszólalásában hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a családok éljenek a ma már széles körben elterjedt családtervezési eszközök lehetőségével. Az abortuszok magas számát mind az egyén, mind a társadalom szempontjából nagyon kedvezőtlen jelenségként elemezte.

Felszóalt egyetemünk képviselője Bayer Éva IV. kker terv. el. hallgató is. Javaslatunk a következő volt: Kapjanak nagyobb segítséget az egyetemista kismamák a gyermekneveléshez, vizsgálják meg, lehet-

séges-e kiterjeszteni rájuk is a gyermekgondozási segélyt. Hiszen az egyetemista házaspárok sokszor még annyi jövedelemmel sem rendelkeznek, amennyiből magukat eltarthatnák, és ha vállalják a gyermeket, igazán rászorulnak a rendszeres anyagi támogatásra.

Igaz, hogy a gyermekgondozási segély mértékét nehéz megállapítani, hiszen a kismama nem marad otthon meghatározott időre gyermekével, hanem folytatja tanulmányait, mint azt már számos példa igazolta a mi egyetemünkön is. Ilyen körülmények között úgy hisszük, jól jönne a segítség.

Felvetettük a kollégium kérdését is. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem jól megoldotta ezt a Kinizsi utcai kollégiumban a „házaspárok folyosója”-val. Jó lenne, ha másutt is hasonló intézkedésekre kerülne sor.

Nagy meglepetésünkre és örömünkre felszólalásunkra sokan felfigyeltek. Hegedüs elvtárs, a HNF OT-nak titkára visszatért a kérdésre. Ő is szükségesnek és fontosnak találta, hogy megvizsgálják az egyetemista fiatalok ügyét, a mi ügyünket.

Halas Zsuzsa

Új menzabizottság alakult

A KISZ-vb december 13-i ülésén megbízta a menzabizottság vezetésével György István ipar III. évfolyamos hallgatót. A menzabizottság új tagjai: Tóth Zsuzsa (külső). II. évfolyam), Szabadkai Irén (ipar II. évfolyam). Észrevételüket a menzán elhelyezett Figyelőbe írjátok be, illetve személyesen keressétek meg a menzabizottság tagjait problémáitokkal.

KISZ-bizottság

A rektor újrési nyilatkozata

(Folytatás az 1. oldalról)

Tanácsulére elő is tudtuk készíteni a legfontosabb korrekciós javaslatokat, amelyek az egyetem egész oktatói tevékenységének szempontjából és a reform gyakorlati tapasztalata alapján elengedhetetlenül szükségessé váltak. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan megindult egy nagyobb elemző munka, amelyet szakértő bizottságok végeznek, s amelyek az oktatási tartalmi továbbfejlesztésének néhány kulcskérdését: a közgazdasági elméleti, társadalomtudományi képzés helyzetét, fejlesztési lehetőségeit, valamint a matematikai-metodológiai alapképzés és szakoktatási alkalmazás problémáját vizsgálják. Ez munkaterv szerint történik.

Egy másik kérdésoperáról, az oktatási és tanulmányi színvonal emeléséről, a munkarend megszilárdításának kérdéséről nem mondhatom el, hogy minden elképzelésem szerint alakult. Természetesen nem is várható senki ezen a téren azonnali és radikális változást. Ha elégedetlen vagyok, ez nem azért van, mert a jelenlegi helyzet még nem ideális, hanem mert korábbi elképzeléseimhez képest több jónak vélt kezdeményezés is visszajár fordult. A gyakorlat során valahogy úgy alakult a helyzet, mintha a „mezői képzéssel” szemben csak valamiféle „kiskis-kis” képzés alternatívája állna. A komoly követelmények támasztása és számonkérése — közérdek, de a számonkérés módja bizony gyakran vitatható. A dolgozatirásis dőmping, különösen a II. évfolyamon, és nem utolsósorban mivel az ún. röpdolgozat és zárhelyi műfaj összekeveredett, nem a célok megfelelő eredményekhez vezetett. Mégis azt mondhatom, hogy a számonkérés bizonyos túlzásaival együtt is a munkafegyelem és tanulmányi színvonal ügyét sikerült jobban munkánk és az érdeklődés középpontjába állítani, s valamelyest előre is haladni. Sok jó tanzéki eredményről, tanári kezdeményezéseiről is számot adhatunk. Bizonyára lehetett volna mindezt jobban is csinálni, azonban az elmúlt év olyan tanulságokkal szolgált, amelyeket az 1974-es év során tevékenységünkben hasznosítani tudunk. Természetesen kezdetűl fogva világos, hogy a fegyelem megújításának elsődlegesen tartalmi, színvonalfejlesztési útjai vannak, s ezeken kell járni a tartós megoldás keresésére.

A sokirányú feladatok közül melyek azok, amelyeket ebben az évben maradéktalanul meg lehet valósítani?

Maradéktalanul meg kell valósítani, és valósítható meg is tudjuk valósítani a jövő tanévre, egy viszonylagos stabilitásra törekvő tanterv kialakítását.

Másik mozzanat, amit maradéktalanul teljesíteni lehet: elkészítjük az egyetem hosszú távú fejlesztési tervét. Ennek a munkálatait folyamatban vannak már, mert csakis így lehet az egy-egy tanévre szóló tervet a tervszerű oktatáspolitikai egyetemi fejlesztési tervvel valóban összhangban kezelni, elkerülni az improvizálásokat, amelyek ellentétbe kerülhetnek a hosszú távú fejlesztéssel. Középpontban az egységes közgazdasági felsoktatási rendszerről adódó főiskolai, egyetemi oktatási rendszer az egyetemi alapképzés és a továbbképzés (szakközgazdász-képzés) rendjének világos elkülönítése, az ebből adódó konklúziók levonása áll.

Nem látványos mozzanata a munkának az oktatási módszerek, szemináriumi foglalkozások, számonkérés, vizsgáztatás, írásbeliség egyetemi jellegű módszereinek vizsgálata, elemzése. Úgy látom, hogy a jó célokból fakadó — s az egyetemi munkatervben is ösztönözött — számonkérés gyakorlati ellentmondásokat, veszélyeket is rejti: meg kell tehát vizsgálni gyakorlatunkat. Azt hiszem, száműzni kell az írásbeliket és teszteseteket az oktatás olyan területeiről, ahol nem alkalmasak, szimplifikálásra vezetnek és ezért az igazi egyetemi munka akadályává válnak. De ugyanúgy helyére kell tenni a számonkérés ilyen formáit ott is, ahol alkalmasak, azonban az elmúlt időben a tananyag készgialakítói begyakorlása helyett az oktatás személytelen fegyverévé vált a foglalkozásokon való örökös dolgozati számonkérés. Ezt központilag is meg kell vizsgálni, de a helyes megoldásokat végül is a tanszégeken lehet kialakítani. A számonkérésnek és a követelmények támasztásának nagyon sok módja van és azt hiszem, minden területen erősíteni kell a személyes tanár-hallgató kapcsolatokat, konzultációkat, egyéni foglalkozási formákat, amelyek különösen a közgazdasági, társadalomtudományi tárgyak esetében elsődlegesek. Az írásbelikre természetesen szükség van, de csak mint a személyes foglalkozás és számonkérés kiegészítő, járulékos módszerére.

Mondanom sem kell, hogy az oktatási módszerek fejlesztése nem sorolható az idén „maradéktalanul” megoldható kérdések közé, de fontosnak tartom, hogy február 4-én a tanszékvezetői értekezleten vitázzunk erről. Ez mintegy szimbolizálja is, hogy a kérdések milyen jelentőséget tulajdonítunk ez évi munkánkban.

Tovább fogunk haladni — bár itt sem a maradéktalan megoldás igényével — az előadások, foglalkozások színvonalának emelése terén. Több tanszékünkön érvényesült már, hogy a fő kurzusok előadásait a legtapasztaltabb oktatók tartották, s több helyen előreladást történt az előadók témakörökénti változtatásában is (ahol az indokolt). Még közel sem merítettük ki azonban optimális lehetőségeinket. Tanszégeink további fontos lépéseket készítenek elő. Ebben az évben ismét több lesz az eddiginél jobb előadáskör, több vezető oktató tart fél éves kollégiumot. Ugyancsak sokat várunk néhány tananyagunk komoly szakmai felülvizsgálatától, ami a színvonal emelését célozza. Több, korábban megkezdett tanszéki kezdeményezés érik be ebben az évben is, ami néhány tantárgy lénye-

ges tartalmi, szerkezeti fejlődését eredményezi. (Csak három kiragadott példát említek a három karról: a statisztika tantárgy új szerkezeti-tartalmi megoldását, a politikai gazdaságtan tanszéken folyó munkát új szerkezetű tananyag kialakítására és a gazdaságföldrajz tanszék új nekirugászkodását a tantárgy leíróllexikális jellegének nemzetközileg is újzerű átalakítására.)

Befejezhetetlen folyamatú munkálatok ezek, s ha sok mindent „kipipálhatunk” is majd az év végén, akkor is csak kis részét teljesíthették az előtűnk álló feladatoknak.

Nagyon sok változtatást határozhat el. Kérdésünk, hogy ezeknek az elhatározásoknak a megvalósításában mennyire egységes az egyetem közvéleménye? Hírszen ehhez szükséges, hogy az erők ne forgácsolódnak szét, hanem a célok érdekében az energiák egy irányba csoportosuljanak.

Azt hiszem, hogy elsősorban olyan változtatásokra születtek már határozatok, amelyek az egyetem oktatói és hallgatói közvéleményét tükrözték. Az eddigi kialakult korrekciós javaslatokat — koncentrált oktatás, szakmai gyakorlat, komplex államvizsga, átmenet a középiskola és egyetem között az I. évfolyamon — igen széles körben vitattuk meg a tanácsülés előtt. A KISZ is rendkívül jól dolgozott és valóban tömegeket kapcsolt be ennek a megvitáztatásába.

Ami pedig a változtatás tervezett következő lépéseit illeti, ezek között elsősorban a már említett közgazdasági elméleti, társadalomtudományi képzés erősítése, s általában az oktatás színvonalának fejlesztése áll. Ez megint olyan kérdéscsoport, amely széles körű érdeklődésre, tanári és hallgatói támogatásra tart számot, s legjobb hallgatóink is évek óta sürgetően fogalmazták meg, hogy elméleti, közgazdasági felkészültségük, olvasottságuk korántsem megfelelő. De elmondható ez még olyan „népszerűtlen” feladatokról is, mint a tanulmányi és oktatási fegyelem megszilárdítása érdekében a továbbiakban is szükséges lépések, amelyeket szintén egyre többen igényelnek. Sok szempontból hátatlan feladat ez, itt-ott ellenérzéseket vált ki (pl. a foglalkozások adminisztratív ellenőrzése), de úgy érzem, hogy egészében itt is teljes egyetértés van ezen lépések szükségességét illetően.

Mindezt kapcsolatban van azzal az alapgonddal, hogy az egyetem munkatársai stabilitást kívánjanak a nagyon hosszú, sok változással járó dinamikus reformperiódus után. Kezdetűl azt vallom, hogy éppen a hosszú távú stabilitásra és ennek keretében a színvonal emelésre és a munka tartalmi javítására van szükség az egyetemnek. De ez keretváltoztatások nélkül nem oldható meg. A koncentrált oktatási kereteket stabilizálása pl. a gyakorlati tapasztalatok alapján akadályoztatásként kell kezelni. Korrekciókat kell végrehajtanunk. Közgazdasági-elméleti képzésünkkel elégedetlenek vagyunk. A javítás, továbbfejlesztés és esetben is érínthet kereteket, tantervet. A lényeg, megítélésem szerint, hogy a tartalom elsőbbséget biztosítsuk, s ne engedjük, hogy az energiákat a keretek mozgathatóságáig emésztse fel.

Természetesen tartom, hogy minden lépéshez kapcsolódhatnak és kellenek is a viták. Örültem, hogy a decemberi Tanácsülésen nagyon heves vita alakult ki és az Egyetemi Tanács nem vita nélkül fogadta el azokat a korrekciós javaslatokat, amekkel a legnépesebb ellentmondásokat kiküszöbölni törekvünk. De azon túl annak is örülök, hogy a 32 felszólaló túlnyomó többsége, és nem utolsósorban a hallgatók képviselői, a fiatal oktatók is támogatták javaslatunkat és meg lehetőséget egyetemet és aktivitást mutattak. Persze ahhoz, hogy egység legyen, a célok megvalósulásának, arra nagyon nagy gondot kell ügyelni a demokratizmus betartásával és betartásával, a kialakítandó javaslatok széles körű megvitáztatásával. Bármely területen bárki hibázik, minden fórum, és nem utolsósorban az egyetem lapja tege szóvá és segíten az igényes, elvi egyetemi közélet formálásában, melyben nem érvényesülhetnek szubjektív presztízis szempontok. Úgy érzem, hogy pillanatnyilag az egyetem előtt álló fő feladatok kialakításában nincs szakadás az egyetem munkatársai körében. Nem hiszem, hogy bármelyik egyetemi testület vagy vezető azt hiheti természetesen, hogy csak az a lehetséges jó elképzelés, amit ő képvisel, hogy csalhatatlan. A magam részéről szeretnék nyitott maradni a kritikára, ötletekre, mások javaslatára. A vezető testületet ilyenjajta nyíltsága mindig lehetővé teszi, hogy ha történik is hiba — mert azt hiszem, az nehezen kerülhető el —, azt a gyakorlat folyamán korrigálni lehessen. Másrészt csakis a közösen kidolgozott célok között lehetnek a cselekvési egység alapjai.

Milyen tapasztalatokat szerzett az elmúlt félévben az óralátogatások során és mit szándékozik tenni a tapasztalt hiányosságok megszüntetésére érdekében?

Az óralátogatási tapasztalatok vegyesek voltak. Hallgattam nagyon jó órákat, jó hallgatói megjelenéssel. Voltak viszont nagyon jó órák, amin alig voltak hallgatók. Egészében, úgy látom, s e kérdést a január 25-i Rectori Tanácsülés a havi tapasztalatok összegezése alapján részletesen megvitatta, hogy a munkafegyelem feltétlenül javult. Ennek ellenére voltak bizonyos periódusok, hetek, amikor nagyon komoly fegyelmetlenségekre derült fény. Az első félév koncentrációs periódusa után a rendes szorgalmi idő indulásának első napjaiban a szemináriumi foglalkozásokat nem tartották meg, arra hivatkozva, hogy az első előadás csak a következő héten lesz. Demoralizáló hatását nem is kell hangsúlyoznom. Októberben volt két olyan hét, amikor arra az időre kiírt szakszemináriumi foglalkozások egyharmada elmaradt.

Az óralátogatási tapasztalatok legfőbb célja

és eredménye, ha hozzájárul olyan szellem kialakulásához, amelyben a tanszéki oktatók, látogatják egymás kurzusait, a szemináriumiakat és tanszéki értekezleten megbeszélik ezek tapasztalatait. Ezt a munkatervben elő is írtuk és a folyamat el is indult. A kezdeti eredményeknek, néhány kiváló, elemző tanszéki vitának (melyek a félévi foglalkozások rendszeres látogatásának tapasztalataira épültek) nagyon örülök. Ha az egyetemi és kari vezetés következetesen ösztönzi ezt a munkát (s nem hagyjuk egyszeri kampányként elhalni), akkor tovább is léphetünk. Nem a foglalkozások „ellenőrzése” a cél, hanem olyan helyzet kialakítása, amiben természetes, hogy a vezető oktatók előadásait a fiatal oktatók rendszeresen meghallgatják, s a fiatal oktatók foglalkozásait a tapasztaltabb oktatók kísérik figyelemmel, közösen kicserélve a tapasztalatokat. Ez hihetetlenül ösztönöz.

De hadd szélesítssem ki a témát. Oktató-nevelő munkánk továbbfejlesztéséhez természetesen mélyebbre is kell ásunk. A jelenben égető gondok egy része ugyanis nehezebben orvosolható szervi betegségekből ered. Ezek közé tartozik egyetemünk sajátos kettőssége: tömegoktatási intézményként egyszerre, elköltetés nélkül végünk egyetemi és főiskolai képzést. Ennek természetes velejárója, hogy hallgatóink egy része csak „főiskolás” ambíciókkal jön egyetemünkre. Szűkebb munkakörében magasabb beosztású közgazdasági tisztviselőnek készül. Ambíciói nem túl nagyok, feleslegesen tart mindent, amit később gyakorlatban nem lát közvetlenül felhasználhatónak. Ez csak egyik oka az érdektelenségnek. Ami ennek következménye: a főiskolai feladatok ellátása miatt túl nagy létszámmal dolgozunk és nemcsak a legalkalmasabb jelentkezőket vesszük fel, s ugyanakkor a nagy létszámhoz objektív adottságaim nem megfelelőek. Az épülettől kezdve a felszereléseken keresztül a személyi feltételekig. Ezek szervezetelek, amelyekkel rövid távon nem tudunk megbirkózni. Ezért kell hosszú távon szembe nézni az egyetemi és főiskolai képzés világos elkülönítésének problémájával.

Másik mozzanat, amit lényegesnek tartok: az oktatás számos formájában és területén (a szemináriumi munkától a vizsgáig) bekövetkezett elszemélytelenedés. Ez — bár világjelenség és összefügg a felsoktatási módszerek forrongásával — egyik leg súlyosabb problémánk. Erről több oktatónk szenvedélyesen beszélt néhány félév végi tanszéki értekezleten.

Mindent meg kell tenni, hogy szembeforduljunk ezzel a nem egészséges folyamattal. A minél több ismeretanyag „bevégátását”, betanulását szolgáló számonkérés módszerekkel, formákkal szemben az oktató és hallgató szemináriumi kontaktusra épített, szemléletet alakító, gondolkodást formáló, analízis készséget fejlesztő módszereket kell keresnünk. De nem egyszerűen elhatározás kérdése, de a jelenlegi jó megoldást is tudunk találni nem beláthatatlan időn belül. Tény az, hogy megfelelő körülmények között több időt kell az oktatásra fordítani. Erre formailag meglennének a lehetőségeink, hiszen egyetemi átlagban egy oktatóra hét hallgató jut. Ez világviszonylatban igen elegáns arány. Csak hogy ez részben látszólagos, hiszen pl. az oktatók egyharmada fiatal. Nagyon sok feltételt kell megteremtenünk, hogy az oktatás extenzív fejlődési szakasza, s ezen belül az oktatói létszámmóvelés után elsődleges jelentőségű legyen a minőség fejlődésnek. Meggyőződésem, hogy azoknak a hallgatóknak jelentékeny része, akik csak immel-ámmal tanultak, ha verbális oktatással kerülnek közvetlen munkakapcsolatba, akkor szenvedélyesen kezdenek dolgozni. Nagyon sok kiváló hallgató évekig kereste, hogy lecsatlakozzon valahová. A diákköri munka is elsősorban atomizált, tehát nem szoros tanszékhez csatlakoztatott. Az úgynevezett hallgatói érdeklenség egyik oka, hogy nem tudjuk mindig kellően felkeltani az érdeklődést, s ennek nincsenek meg maradéktalanul a személyi feltételei. A hallgatók, ez részben korosztályi sajátosság, nem is annyira a témát, hanem a tapasztalt kutatót, irányítót, „a mestert” keresik.

Van azonban másik oldala is ennek a dolognak. Egyik oldalon a hallgató kereségek, hová csatlakozzon, és vannak oktatók is, akik szívesen foglalkoznának hallgatókkal, de mégsem találják meg egymást. Ez részben azért van így, mert az oktatás elszemélytelenedett és nincs az a közeg — vizsgán is egyre kevésbé — ahol létrejöhethetne a személyi kontaktus. Nagyon sok ága-boga van ennek a kérdésnek — s többek között a felsőoktatás kiscsoportos foglalkozások, szakszemináriumok erősen lekötik a számításba vehető oktatók egy részét — de hadd utaljak mégis a tanár személyes hatására. Mert csak azok a tanárok képesek vonzást gyűrtű kialakítani, akik kutatási lázban olyan hőfokot fejlesztenek maguk körül, amelyben a hallgatók maguk is melednek, izzanak, érik, hogy gyarapodnak. Hogy ilyen tanár-diák csoportosulások kialakuljon, ez az egyetem kutatómunkájától függ, azoktól a tanároktól, akik vinni tudják a hallgatókat.

Határozottan állítom, hogy sok ilyen oktatónk van. Ezt bizonyítják azok a jó eredmények is, melyek pl. az elmúlt évek néhány koncentrációs kurzusában, vagy szakszemináriumain kialakultak. Ezt bizonyítják egyes oktatónk kiváló, nem egyszer országosan és nemzetközileg is elismert szakmai teljesítményei. Sok példát sorolhatnék. Ennek ellenére — s ez nem ellentétes az előzőekkel, csak az érem másik oldala — még sem állunk eléggé jól. Oktatói karunkat állandóan „megtévedeli” a fontos területekre távozó kiváló munkatársaink kiválása (csak az elmúlt évtizedben távoztak közül három nagykövet, tervhivatali elnökhelyettes, Nemzeti Bank igazgató stb. stb. került ki!), s pótlásuk vezet, tudós oktatókkal bizony nem könnyű.

A teendők tehát sokrétűek: intézményes

megoldást kell keresnünk és minden formában ösztönzést kell adnunk a legtapasztaltabb oktatók és hallgatóink minél szélesebb körű „egymásra találásának”. Egyidejűleg mindent meg kell tennünk vezető oktatóink körében a legkiválóbb, egyetemen kívül működő közgazdászok megnyerésével történő szélesítésre. De nem kevésbé fontos, hogy biztosítsuk munkatársaink tudományos fejlődését, továbbképzését, nem utolsó sorban saját nevelésű utánpótlásunk bővítését.

Milyen összefüggésben van a tanárok egyetemen kívüli elfoglaltsága az előbbi problémákkal? Mi a véleménye az utóbbi években nálunk felduzzadt fiatal oktatórétegről? Biztosított-e a lehetőségük a tanári munkára való felkészülésre?

A különböző egyetemen kívüli elfoglaltságot nem ítéletjük meg egységesen. Mindenekelőtt az egyetem számos oktatója vesz részt olyan tudományos kutatásban, tervezésben, amely valamely egyetemen kívüli intézethez kapcsolódik. Még több vállalt komoly részt gyakorlati közgazdasági feladatok megoldásában. A Csepeli Vasmű milliárdos nagyságrendű többletgyerésére tett szert egyetemi oktatóinknak ott végzett munkája nyomán.

Az úgy másik oldala, hogy sokszor ezek a külső elfoglaltságok akár milyen formában — szervezett felállás, átmeneti időleges megbízatás — nem vágnak az illető oktató kutatási tervébe, hanem további idő-, energialekötést igényelnek vagy rutin feladatokat, amelyeknek csak az anyagi mozgatói adhatják magyarázatát és esetenként természetesen ez is indokolt.

A fő kérdés, hogy a szakmai, tanszéki vezető felteszi-e a kérdést, mérlegeli-e a külső elfoglaltságok hasznosságát, minőségét. A tanszéki oktatók mennyire tudják magukat koncentrálni a fő munkára — az egyetemi oktató-, nevelő- és kutatótevékenységre — újat tudják-e állni az erők szétforgácsolásának. Egyetemi viszonylatban ez csak tanszéki műhelyszellem kialakításával oldható meg. Ez segítheti az egyes embert is a jó mérlegelésben, hiszen nem szabad elfeledni, hogy néha a rövid távú érdekek szemben állhatnak a hosszútávú érdekekkel.

Az oktató gárda egyharmad része fiatal. Soha ilyen nagy létszámú nem volt. Nem szabad elhagyni, hogy a fiatal oktatók érdekei ütközzenek a tanszék idősőbb oktatóinak célkitűzéseivel: az ő érdekeik abban jelennek meg, hogy érett szakemberré, kutatóvá, jó oktatóvá váljanak. Ehhez maximális útmutatásra, segítségre, megfelelő feltételekre van szükség. Ezzel szemben egyes esetekben a fiatal oktatók tanszéki mindensége, a rutin feladatok terheinek jelentős hordozói. Tapasztaltam viszont, hogy van több olyan tanszék, ahol az idős oktatók óráterhelése nagyobb, mint a fiataloké. Nem vagyok ellene a fiatalok oktatásba való bevonásának, de különösen az első két évben mértékelni és nagyobb segítséssel. Sajnos, ritka az olyan törekvés, hogy a fiatalokat oktatói tanítsák. Ennek ellenére az egyetemen a fiatal oktatók helyzete nem tekinthető rosszának. Csak egyetlen példa: jó továbbképzési formákban 50%-uk vesz részt. Ez országos viszonylatban is jó.

Ahol nagy feladatot látok ezen a téren, az a tanszéki munka. A fiatal oktatók képzése speciális feladata a tanszéknek. Jobban, eredményesebben fogunk úszni azok a fiatalok, akiket természetesen készítenek fel és nem dobunk a mélyvízbe. Rekorderek jó edzők kezze alá kerülnek ki. Jelenleg valóban van egy kis „mélvívviszemlélet” a tanszéken.

Kielégítőnek tartja-e a KISZ munkáját az egyetemi feladatok, közöttük a tanulmányi fegyelem erősítése érdekében?

A félévi folyamán, nem utolsósorban a kari és egyetemi tanácsokban működő hallgatók segítségével több jelét lehetett tapasztalni, úgy érzem, a hallgatók tanulmányi, munkafegyelmi javulásának. Ez egyrészt az oktatási színvonalon és a jó és nagyon igényes számonkérésen múlik, de hangsúlyozom, nemcsak ezen. A tanulmányi fegyelem függ attól is, hogy a hallgatók aktívan kapcsolódnak be az egyetemi közéletbe. Kifejtik észrevételeiket, kritikai észrevételeiket is, és ennek végén maguk is részeseivé válnak az oktatás fejlesztésének.

Az ilyen jellegű tevékenység erkölcsi bázisát viszont — s ezt különösen szeretném hangsúlyozni — az önként vállalt fegyelem, a színvonalas hallgatói munka teremtheti csak meg.

Most, hogy nyolcoldalas lett a KÖZGAZDÁSZ, miben várja a lap fokozott segítségét?

Nagyon szeretném, ha a lap fóruma és segítője lenne az egyetemi munka javításának, mint ahogy az is volt. De most, hogy egy kicsit terjedelmesebb lesz a lap, a nyolc oldalal az több lehetőség teremt az egyetem közügyeinek megvitatására. Állandó vitaforumot kell biztosítani a lapnak a hallgatókat, oktatókat foglalkoztató, az egyetem előtt álló feladatok megvitatására, a hozzászólás lehetőségével; fontos kérdésekről, közéleti visszajelzésekről és eredményekről, és egy kicsit többet az oktatási-tanulmányi tapasztalatokról.

Nagyon örülök, ha ehhez az interjúhoz is hozzászólnának, vitatkoznának, javaslatokat tennének. Annak is örülök, ha a lapban az egyéni hangvétel is helyet kap. A KÖZGAZDÁSZ legyen továbbra is fóruma a vitáknak. Természetesen vigyázni kell, hogy csak megalapozott tények kapjanak helyet a lapban. De nagyobb hiba lenne, ha a tévedéstől való félelmünkben elzárkoznánk a különböző vélemények, álláspontok, kritikák közlésétől.

Mindig szerettem a lapot. Megőrzi a hagyományokat, sok képesség kibontakozását segíti.

Miénk itt a tér. (Fotó: Eszes.)

SZIGORLAT 1973-74.

A diploma első jegye

Egyetemünkön tulajdonképpen a második év az első igazán rázó időszak. A magasabb tanulmányi követelményekhez való alkalmazkodás már nagyjából lezajlott az első év folyamán, a golyók átcsúsznak az első túzkeresztésben. Másodikban már komolyabb akadályok kell sikerrel venni, új szaktárgyakkal kell megismerkedni. Ebben az évben szigorlatokat hallgatnunk a két legfontosabb alapozó tantárgyból. Milyen nehézségeket okoz a szigorlatra való felkészülés? Mennyiben különbözik ez a vizsga? — ezekre a kérdésekre próbálunk választ kapni két másodéves, a filozófiaszakra, igen frissen túljutott diák Mányai János és Kató Pirokska és vizsgáztatójuk (egyben szeminarium vezetőjük), Sóllyom Antal tanárség segítségével.

MÁNYAI JÁNOS

Nem szeretem a filozófiát, túlvontnak tartom. Most a tanulást, a szigorlatra való készülődés közben azonban jobban átlátom az egész rendszert, és valamivel talán közelebb kerültem hozzá, tetszik a mindent-tárgyalás igénye. — Ezért is tartom jó dolognak a szigorlatot. Ilyenkor mindenki kénytelen átfogóan, rendszeresen tanulni. Ami a felkészülést illeti, nem sokban különbözött az előző évitől. A szeminarium-vezetőnk az órákon inkább gondolkodtatni akart minket. Módszerében vitatható szerintem az, hogy a vizsgán viszont a "fételes," bevágot "tananyagot" kértek számon. Mindenestre lehetetlennek tartom heti két órában átvinni az előírt anyagot. A szigorlati tematika nagyon rossz volt. Furcsa, hogy a tételszerkezet következetesen eltért a könyvek felépítésétől, és inkább előnytelenné, mint előnyösen. Azt, hogy viszonylag sok kötelező irodalmat jelöltek ki, értelmetlennek tartom. Egyedül Engels volt az, akit szívesen olvastam, logikus és érthetőbb, mint némelyik jegyzetünk. De gondolom, hogy a jegyzeteket a klasszikusokból állították össze, nyilván maximális hűséggel. Akkor minék még a kötelező irodalom? ... Maga a szigorlat jó hangulatú volt. Az előző felkészülésnek tartom. A filozófiához nem ért, más szakos, a vizsga tisztaságát pedig úgysem tudja ellenőrizni, legfeljebb a nyilvánvaló csalásokra jöhet rá. Jó volt, hogy csak a feleletet végén került sor a külön kérdésekre. Úgy tudom, az előző beszélni lehet a jegyek kialakításába. Ezzel kapcsolatban olyan érzésem van, hogy a vizsgán két pártá szakadunk, és az előzőkkel szemben áll a tanár meg a diák. Én a magam részéről igyekeztem csak a vizsgáztatóra figyelni, de az előzők jelenléte így is idegesített. Az pedig nagyon rossz dolog, hogy a feleletem után végig kellett várnom mindenkit az eredményhirdetésig. Ez az idegesítés bizonyos fokig rosszabb volt a vizsgadruknál, hiszen most már én nem szólhattam bele a jegyem alakulásába, passzívan idegeskedtem.

KATÓ PIROSKA

Nekem elsőben nem volt időm megszeretni a filozófiát. Csupa általánosságokba kaptam ízfőtöt belőle. Most, hogy kénytelen voltam koncentrálni tanolni, rájöttem, hogy összefüggéssel-teli tudomány. Ezt tavaly nem sikerült észrevennem. Talán később kellene tanítani, nem az első években. A pg is eléggé elvontakoztat, a nagy tömegű anyagok megtanulásához is hozzácsúszunk az évek folyamán, így könnyebb

kérdéseimben). A jegy kialakításában azonban döntően a memoritertudást veszem figyelembe, az elsajátítás mélysége legfeljebb egy jegy erejéig befolyásol. A marxizmussal való azonosulást nagyon fontosnak tartom, de a vizsgán ez nem jegymeghatározó tényező.

Ami az elnököt illeti — a vizsgán való részvételt teljesen felesleges időpocsékolásnak tartom. Ha egy intézmény eleve megbízik alkalmazottaitban, akkor érthetően ez a fajta ellenőrzési módszer. Mindenesetre sok olyan esetem volt, amikor az elnök rendkívül érdekes kérdéseket tett fel, és így maga a szigorlat is színvonalasabbá vált.

(kemény)

SÓLYOM ANTAL

Az ideai iparos-csoportom jó közepes volt. Néhány diákom kellemes meglepetést okozott. A szigorlati jegyek — a felkészülés függvényében — meglepően jól sikerültek a csoport felévi munkájához képest. Általában azonban nem vagyok elégedett a hallgatók felkészültségével. Főleg a marxizmus klasszikusainak ismerete hiányzik náluk. A tananyag méretétől megemlékszem a marxizmus elleni harc nem járhat az igényesség csökkenésével. A filozófiát elsajátítani eredeti művek olvasása nélkül — nem lehet. Eppen a hiányos irodalomismeret miatt hallgatóinkban nem élt elég a múlt, így érthető a legkülönbözőbb divatáramlatok viszonylag gyors terjedése. Véleményem szerint hasznos volna filozófiai magasabb évfolyamokon is oktatni, lehetőleg úgy, hogy ugyanazok a tanárok vigyék végig az egyes csoportokat.

A vizsgámon két dolgot kell értékelnem: egyrészt a memoritertudást, másrészt az elsajátítás mélységét (utóbbi vizsgálat a tétel elhangzása utáni

TDK nemzetközi szinten?

A Katowicei Közgazdasági Főiskola TDK konferenciájára kaptunk meghívót.

Vendéglátóink jól összeállított programmal fogadták a külfötteket. Részt vettünk a konferencia egyik szekciójában, majd a TDK-vezetőkkel folytatott megbeszélésen közelebről megismerkedhettünk a körök munkájával, tevékenységük sajátosságaival, és természetesen mi is beszámoltunk az egyetemünkön folyó munkáról. Az ott hallottak és további beszélgetések alapján elmondható, hogy a TDK-munka igen eleven mozgalom a főiskolán.

A TDK-tevékenység irányítását a tudományos bizottság végzi, amely a Lengyel Egyetemisták Szocialista Szövetségének a főiskolán működő 9 bizottsága közül az egyik legfontosabb. Ezekben a bizottságokban a két kar (ipari és kereskedelmi) képviselői vesznek részt. Munkájában ez a bizottság a mi egyetemünkön működő TDK Tanácsal megegyező, azonban összetételében más — nem képviselik az oktatók a kari tanácsokat. Az oktatók csak a TDK-körök közvetlen munkájába kapcsolódnak be. Minden kört az érdektelt tanszékek két oktató vezet, az egyik oktató főleg adminisztratív ügyeket intéz, a másik pedig a tudományos vezető

A kör tagjai rendszeresen, általában kéthetente találkoznak a tudományos vezetővel, és akkor beszélnek meg a problémákat. Ebben persze még nincs különösebb említésre méltó sajátosság, abban inkább, hogy az így kéthetente összejövő körök száma a főiskolán 12, és egy-egy diákkörben 10-20 hallgató vesz

részt. A körök közül vannak régóta működők, például a pénzügyi TDK-kör már 6-8 éves múltra tekint vissza.

Számomra azonban a legérdekesebb a

TDK nyári tábor

volt. Ez egy kéthetes tábor, amelyen a TDK-tagok a tanészek engedélyével vehetnek részt. A kör vezető-oktatójának irányításával tanulmányoznak egy összetett témát, amit a tagok közt jól fel lehet osztani önálló részletmárra. A tábor célja, hogy a témák kidolgozásához jó alapot adjon vállalati kutatások, felmérések segítségével. A nyári tudományos táboron résztvevő hallgatók munkája igen eredményes, ezért alakult ki az a gyakorlat, hogy a tanszékét elfogadják négyhetes szakmai gyakorlatként.

A nyári tudományos tábor egyfajta koncentrált formája a TDK-munkának és mindenképpen a TDK-munkák nagyobb megalapozottságát jelenti, valamint a nyári területi gyakorlat aktívabb hasznosítására ösztönöz.

A konferencia látogatottsága igen nagy volt, ezt részben jó szervezéssel érték el, de az is szerepet játszott, hogy a főiskola műszaki berendezések tekintetében sajátosan jó helyzetben van, ami lehetőséget adott az előadók számára a bemutatott dolgozatuk érdekesebb, szemléletesebb legyen.

A TDK-diákvezetők a megbeszélésen a további

együttműködés új formáit javasolták, amely a főiskolán folyó TDK-mozgalmak sajátosságából is következnek. A delegációcserék során miért

nem cseréljük a legjobban működő TDK-köröket? A tudományos diákkörök a hasonló témákkal foglalkozó körökkel közös megbeszéléseket tartanak, a programban szerepelne vállalat-, illetve gyárlátogatás, közös előadáshallgatás... A javaslat és az elgondolás nagyon jó. „működő TDK-körök” sok hasznos tapasztalattal gazdagnának. De miért írom feltételes módban. Először is az a helyzet, hogy a főiskola tárgystruktúrája részben eltér egyetemünkétől, ezért bizonyos fokig az ottani körök tevékenységei sem fednék a mi TDK-körök témáit. Ez azonban nem jelentene nagyobb akadályt, hiszen a főiskolán működő 12 kör között van választási lehetőség. Fordítva viszont nem állíthatjuk, hogy az egyetemünkön „működő” körök közt is hasonló választási lehetőség van. Persze, ha lenne, az sem jelentene megoldást! Ugyanis a Katowicei főiskolán a TDK-csere anyagi fedezete biztosított — egyetemünkön nem!

A javaslatot a TDK tanács megvitatta és úgy döntött, hogy a tudományos diákkörök cseréjét nem tudjuk megvalósítani, de a jövőre nézve kedvező perspektíva. Ezenkívül a tanács határozatot hozott a külföldi egyetemekkel való kapcsolat megjavításáról, annak érdekében, hogy a konferenciára meghívottak érdemben gazdagítsák a szekciók anyagát.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy egyetemünk TDK-mozgalmának fejlődnie kell, mind a belső, mind a külső kapcsolatokat tekintve.

Kriston Zsuzsa
Ipari TDK-felelős

A forradalmiságról és az ifjúsági szervezetről

Ezzel a vitaforrású cikkkel a KÖZGAZDASZ is lép az akadémia fórumra, amelyeket helyet adtak a mai forradalmisággal kapcsolatos véleményeknek. Bizunk benne, hogy sikerül felkeltetünk érdeklődésüket és vitázó kedvüket, várjuk a problémákhoz tartozó hozzászólásokat.

Vita

Felkapott, kedvelt téma lett, az utóbbi időkre (a mindennapi forradalmiság; szellemi életünk kisebb-nagyobb egységesei hallatták hangjukat a kérdésben, formai és tartalmi értékek széles skáláját produkálva.

Higadtabbnak, de ugyanakkor halványabbnak, verszényebbnek látszik ebben a kavalkádban a filozófusok forradalmára a nemegyszer szintén higadt, de többnyire hangosabb, szövegesebb, publicista-irodalmár-egyetemista (mindennapi) forradalmárnál. A publicista forradalmiságot az olvasmányosságon kívül (ami egyéni terminológia használatát, valamint bizonyos fogalmak rugalmas kezelése jelent) jellemzi még a leninista forradalmiság koncepciójában időben-terében való konkretizálására való törekvés.

Ebből a a publicisztikai jellegből következik aztán nem ritkán a magasabb összefüggésekbe történő beágyazás teljes, vagy részleges hiánya, ami az egyoldalúság látszatát keltetheti, és kelti is. Másik fontos tulajdonság az erkölcsről, azon belül is az erkölcsi totalitás egyéni mozzanatából, a moralitásból való kiindulás.

„Fecseg a felszín, hallgat a mély” — az igazság konkrétumának elvén alapuló könnyelmű-szeles legyintés helyett (mellett) érdekes az erőteljes és nyilvánvaló társadalmi szükséglet forrásának vizsgálata is. Ez és a hibák kiküszöbölése a megfelelő nyilvánosság előtt és számára azonban már a filozófus, a szakember részben hátralevő feladata.

A forradalom, forradalmiság fogalma rendkívül sokrétű, több vonatkozású, így ennek

megfelelően többféle megközelítési lehetőség, és indokolt is; pl. a személyiségelmélet vagy az etika oldaláról. Anyoni azonban leszögezhető, hogy a forradalmiság alapvetően nem egy potencia, nem elmélet, eszme, hanem gyakorlat, alkotás, tett, tettek sorozata.

A kialakuló marxista szemlélettel (történelen már született) jelentős eredmények a forradalmár egyén specifikumainak feltárásában. (1) A kérdéses személyiségjegyek kutatásában azonban el kellett térni attól a hibás gyakorlattól, amelyet a saját vitáinkban egy része követett, a forradalmi személyiségjegyekhez bizonyos emberi tulajdonságok subjektív kiválasztásával próbáltuk eljutni (jól dolgozik, tanul, áldozatkész, becsültes stb.).

Ezek a próbálkozások azért is maradtak semmit mondók, azért nem jutnak mélyebbre a jelenségek felszínéig, mert ezek a tulajdonságok szerencsére nemcsak a forradalmároknak jellemző. A felszínesség veszélye csak úgy kerülhető el, ha a forradalmár személyiségjegyeit egy valóságos, dinamikus rendszer alkotó elemeiként tárgyaljuk. (Személyiségjegyek: lényeges tulajdonságok. Ezek speciális rendszere adja a vizsgált egyének csoportjának közös forradalmi minőségét.)

Ezek után a meghatározás: „Forradalmár az az egyén, aki tetteinek egész konkrét és komplex totalitásával, a mindenkori társadalmi mozgalom tudatos elemeként: a társadalmi viszonyok szükségességét alakításáért harcol.” (2)

A társadalmi szükségességüket és a személyiségjegyeket olyan „típusmeghatározottságok” kapcsolják össze, amelyek a forradalmár egyénében normaként valósulnak meg, de társadalmilag és történelmileg az ő személyes létét (a mozgalom gyakorlatában) már megelőzően léteznek, valamint a tipikus, optimális osztálycselekvés objektív kritériumaként funkcionálnak. Az egyénhez képest külsők; az egyén választást, hogy azonosul velük, vagy nem. Ha belsővé teszi, elfogadja őket, attól kezdve tetteik normáiként szabják meg egész magatartását. Ilyen nor-

mák a következők; a tipikus osztálycselekvés, a forradalmi meggyőzés, a forradalmi elkötelezettség, a forradalmi célszerű aktivitás, a forradalmi önmegvalósítás, és a forradalmi fejlődés kritériumai.

Továbbá, a „forradalmi alkotás specifikuma az, hogy személyisége (társadalmi minősége) csak dialektikusan ellentéttel személyiségjegyek rendszerében ragadható meg”. (2). Nem egymást kizáró, hanem éppen ellenkezőleg, egymást feltételező ellentétekről van szó.

A forradalmár egyszerre alkalmazkodik és teremt, hisz és tud, fegyelmzett, kollektív és öntevékeny, felelősséggel cselekszik és kockázatot is vállal, értéket megőrző és régít megszüntető, kényszerítő és meggyőző, hősies és mindennapi, kormányzó és ellenzéki. Összefoglalva tehát: a forradalmi alkotás dialektikusan ellentéttel személyiségjegyekből áll, amit „típusmeghatározottságok”, normákra szintetizálódnak.

Csöke elvtárs tanulmányához a személyiségjegyek esetleges szaporításán kívül nem sokat lehet hozzátenni. Ez volt a tudomány, a filozófia, nézőük most a publicisztikát és a moralitást, mert a mai forradalmiság így fogható meg legkönnyebben.

Lenin etikai hagyatékában változó történelmi szituációkban is hasznosítható érvényes alapelveket (3) hagyott ránk a forradalmi erkölcs, a munkásosztály anyagi viszonyai, érdekei, osztályharc által meghatározott erkölcsének kérdéseit illetően. A szocializmusban a felépítésemény, a tudatformák és ezen belül is az erkölcs szférájának, szerepének növekedésével számolt, jelentős objektív társadalmi erőforrásnak tartotta. Az erkölcs egyéni, szubjektív oldalával, a moralitással kevesebbet foglalkozott ugyan, de semmiképp nem hagyta számitáson kívül. Felismerte, hogy az egyén életében nemcsak érdekkifejezőként, hanem önértékelt is szolgál, s ez az érték társadalmilag felhalmozódva, szintén társadalmi erő.

Indokolt tehát a forradalmiság ez oldalról való megközelítése is, a sajtóban ez gyako-

ribb volt. Ezt teszi pl. Király István a Kortársban megjelenő tanulmányában, „megértő emberségről”, „nyugtalan emberségről” írva.

Az osztályharc alakulásával változik a forradalmi erkölcs is. Lenin ennek megfelelően megkülönböztetett proletár, szocialista, és kommunista szakaszt; a szocialista belül pedig kiélezett, és konszolidált korszakot.

„Vannak történelmi pillanatok, amikor a forradalom sikere érdekében a legfontosabb az, hogy minél több törmelékkel halmozunk fel, azaz minél több régi intézményt romboljunk szét, vannak pillanatok, amikor már eleget romboltunk és a talaj törmelékétől való megtisztításának prózája (a kispolgári forradalmár számára ugyanis) munkája kerüli sorra.” (Lenin).

Nyilvánvaló tehát, hogy ma Magyarországon a forradalom fő területe az alkotás, a munka, és ezsközbe a reform. De... Mint Vitányi Iván írja:

„Annyszor hangzólyottuk... hogy a lázadás nem egyenlő a forradalommal, hogy magunk is túltoltan elhittük. Hát nem egyenlő, persze. De nem is egyenes (formállogika) ellentéte. A forradalom olványnyira a lázadásból születik, hogy bár túlhaladja és legyőzi a lázadást, de ha mindenesetül kitartatja magából, maga is beleszárad.” (4)

Bár újabban már nemcsak közpolitáriságról, hanem nagypolitikáriságról is beszélünk (mint Mesterházi Lajos az Új Írásban) világos, hogy itt nem Forthvék, nem a revizionisták ellen, hanem saját magunk elleni lázadásról van szó. Ezzel kell színeződnie mindennapi forradalmi munkánkknak. A fennálló legfejlettebbet kell meghaladnunk. Tegnap ión magunk viszonylatában legyünk forradalmárok. A forradalmiság magába kell, hogy foglalja ezt a fajta lázadást is tehát, anélkül, hogy fő eleme lenne. Természetesen nem akármilyen lázadásról van szó. Aki bizalmatlanul fogadná ezt a szót: a lázadás önmagában értéktelen.

„Aki egy bizonyos harci eszköz alkalmazhatóságának kérdésére igennel vagy nemmel próbál válaszolni, anélkül, hogy részletesen megvizsgálta az adott mozgalom konkrét

Kapun belül hová mennek?

Ilyenkor, a második felév elején ideje, hogy ez a kérdés felvetődjön az első években, no meg szükséges is, hiszen előbb-utóbb kinek-kinek ki kell tölteni a szakválasztással kapcsolatos kérdőívet. S azután majd másodikban egy újabb választás jön: a szakágazat. Jó tehát az ezekkel kapcsolatos kérdéseket mielőbb átmondani, hogy minél kevesebben legyenek az olyan bizonytalankodók, akik az utolsó percben döntve csak úgy becsöppennek valamelyik szakra. Igaz, nem „sorsdöntő” jelentőségű választásról van szó: — éppen „csak arról, hogy hajlamiainknak, kedvünknek megfelelő környezetben és körülmények között folytassuk-e tanulmányainkat, vagy a nem-szeretem tárgyakhoz tessék-lássék módon vagyunk kénytelenek hozzáfogni.

Kezdjük tehát a végén, azaz, hogy ki mit szeretne csinálni az egyetem elvégzése után. Persze tudom, hogy pontosan ezt még negyed- vagy ötödéves fejfel se tudják nagyon sekan. De nem is a konkrét munkahelyre gondolok itt, hanem arra a tevékenységi körre, amely az eddigi évek során feltűnt megragadta a figyelmet — vagy esetleg már az egyetemre való jelentkezést is motiválta. Ha valaki nagyjából meg tudja határozni, hogy iparban, mezőgazdaságban akarna dolgozni, a tervezői munkát érzi-e közelebb magához, vagy mozgékony, gyakorlatias képességei miatt inkább valami operatív tevékenységet folytatna szívesen — már eleve tud orientálódni valamelyik szak felé. Még azoknak se mindegy, hogy melyik szakot választják, akik nem kifejezetten némenklátúra szerinti közgazdasági munkára készülnek, hanem valamelyik új tudományágat művelését választják élet-hivatásul. Minden esetben tehát úgy kell a szakválasztás kérdését megközelíteni, hogy a választott szak legalábbis közel essen ahhoz az elkövetéshez, amire itt az egyetemünkünk készülni. Ez lehetne tehát az első szempont: arra orientálódni, amely szak közel van elképzeléseink-

hez, vágyainkhoz, leendő, homályosan vagy halározottan előtűnt lebegő céljainkhoz. Elismerem, igencsak banális szempont ez, úgy tűnhet, kár is leírni. De csak egyetlen megjegyzést védelmében: nagyon sokan tantárgyak szerint választanak szakot; sok-e vagy kevés a matek, milyen a nyelvoktatás, illetve tanulási lehetőség, mennyire híres vagy hírhedt egyetemi körökben — érte ezalatt a hallgatói híreszteléseket — az illető szak. Nem mondom, sok esetben nem elhanyagolható szempontok, de ha csak így gondolokunk, igencsak rövid távú a fantáziánk!

A második, szerintem fontos szempont, éppen ellenkező az előzővel. Valahogy így hangzik: ne ragaszkodjunk előzetes elképzelésünkhöz feltétlenül, nézzünk szét a többi szakon kínálgató lehetőségek között is mielőtt döntենek! A koncepció sohasem azért van, hogy ahhoz makacsul és szemellenzősen ragaszkodjunk, hanem arra jó, hogy valamifajta elindulási alapot jelentessen, s csak akkor irányvonalat, ha ez helyesnek bizonyul. Nem egy hallgatótársat ismerem, aki szét se nézte a többi szakon, meg se hallgatva az azokról szóló tájékoztatásokat, az első hirtelen született elképzelés alapján döntött. Szek-

ritem az alapos és igényes körültekintés éppen az első „követelményt” szolgálja, hiszen eddig nem ismert lehetőségeket tárhat fel, amelyek esetleg közelebb visznek terveink megvalósításához, „almáinkhoz”. Fontos tehát, hogy az olyan szakok tájékoztatóira is elmenjünk, amelyekről esetleg úgy gondoljuk jelen pillanatban, hogy nem érdekelnek bennünket. A tájékoztatók, és tájékozódás után nem árt egy kicsit „szaglászni” az illető szak körül. Érdemes érdeklődni arról, mit is lehet kezdeni majd úgy körülbelül az illető szakon szerzett diplomával a zsebünkben. Igaz, hogy bármely szak elvégzése után a szabályzat szerint bármilyen közgazdasági munkakört megpályázhat egy ifjú közgazda — tehát a szak, illetve szakágazat még nem jelent elkötelezettséget egyszer s mindenkorra. De hát azért úgy gondolkodom, célszerű a nagy kitérők és melléfogások, a szakmában való utólagos pótolgatások elkerülése. A tananyagot, tantárgyakat, az illető szak légrét, „oktatási hagyományait” is fel kell előzőleg legalább nagy vonalakban térképezni. Megint csak azért, hogy a megkezdések elkerüljünk. Nem jó hallani vagy kiengedni ilyenfajta sóhajokat: „hát én egészen mást vártam...” (Sajnos, nem ritkák ezek a késő bántatás jelek panaszocskáik.) Ezekben a kérdésekben a legtöbb információ természetesen a felsőbb évesek adhatják. Persze, itt is tanácsos több ismerősünket megkérdezni, s nem beugrani az éppen sikertelen vizsgák miatt panaszok-dóknak! És ha valaki a tájékoztatók, idősebb kollégákkal

való beszélgetések után is úgy érzi, többet szeretne tudni egy-egy szacról — vegye a fáradságot, és keresse fel a csoport patronáló tanárát vagy akár az illető szak felelős tanuszékét és érdeklődjön! Mert lehet, hogy egy-egy szak számára jól hangzó neve egészen más elképzeléseket „indukál”, mint amit a négyéves program és tanterv mutat. Nem szégyen az, ha valaki alaposan utána jár a dolgoknak, döntések előtt, s nem kiváltság betekinteni a tantervbe, s egy kicsit bogarászni, vajon mit is takar ez vagy az a tantárgynév.

Tehát röviden összefoglalva: alapos, tudatos és felelős tájékozódást — saját érdeklődésünkben. Lehetőségeinkhez mérten szeretnénk mi is hozzájárulni ehhez a lap hasábjain. Rövid áttekintéseket fogunk közölni az egyes szakok jellegéről, az ott folyó képzésről, tantárgyakról és a későbbi lehetőségekről.

Kőszér Gábor

Küzdelem... (Fotó: Eszes.)

EZ IS EGY MÓDSZER(TAN)!

AZOK SZÁMÁRA, akik egyetemünkön nem foglalkoznak behatóan pedagógiai hadd ragadjak ki egy rövidke részletet a tanárszakosok által forgatott „Didaktika I.” c. jegyzetből: „Az írásbeli (házi) feladatoknak nem csak a témáját kell körvonalazni, hanem azt is meg kell világítani, hogy ezeket milyen algoritmusok és milyen új ismeretek alapján lehet megoldani. Az írásbeli házi feladat akkor tölti be megfelelően funkcióját, ha jól elő van készítve, ha minden feltételt biztosítottunk, amely a feladat megoldásához lehetővé teszi” (126. oldal).

Amikor a hallgató a fentieket tanulmányozza, önkéntelenül saját egyetemi tapasztalataival veti össze az olvasottakat, természetesen a felsőfokú oktatás körülményeinek és elvárásainak szemügyéből. Ez a didaktikai alapelvek oktatási folyamat legelső szakaszában is adekvát tartalommal az oktatás gyakorlati szabályai között egyenrangú helyet foglal el. Ezzel szemben, ahogy a IV. évfolyam tanár A-zakosok pedagógiai tanulmányaikban előrehaladtak egyre inkább arra a felismerésre jutottak, hogy a gyakorlatban hangoztatott és leírt pedagógiai elv betartását az egyetemi oktatásban korántsem tekintik mindenki magára nézve irányadóknak. Legplasztikusabban ezt szakmódszertani tanulmányaik között tapasztalhatták, ahol legnagyobb meglepetésükre, nemhogy az általános didaktika mindenütt — tehát a szakmódszertanban belül is — érvényes törvényei, hanem még a szakdidaktikai órákon hangsúlyozott pedagógiai szabályok is csekély mértékben jelentek meg.

Konkrétan az elsősorban az előkészítetlen házi feladatok adásában nyilvánult meg. A csoport a félév folyamán 5–6, terjedelménél fogva inkább házi dolgozatnak nevezhető feladatot kapott [pl. tankönyvi feladatokat fejtegetésként bírálat, tanmenetkészítés, tan-könyvösszeállítás (!), ismétlési terv megírása stb.]. Ezeket, néhány formai és rendkívül általános utasításon kívül a gyakorlatvezető részéről semmiféle útbaigazítás, előadás, magyarázat, irodalom megjelölése vagy egy elképzelhető megoldás bemutatása és elemzése nem előzött meg. Ilyen, minimális információ birtokában és a feladatok igen bizonytalanul és főleg újszerű jellegéből következően (melyek meg neves gyakorlati szakembereket is próbára tesznek), a dolgozatok felelősségteljes elkészítése alighanem előre kizárta.

AZ IDŐVEL és energiával nem takarékoskodó, munkakész hallgató tehát csak úgy foghatott hozzá a feladatok megoldásához, mint az egyszerű szegényember, mikor a jég-

elverte a termést, mondván: „No, lássuk uram, mire megyünk kettő!” Saját küteféjén kívül ugyanis semmilyen segítségére sem támaszkodhatott. A szakmódszertan problémáit elemző forrásművekről (ha egyáltalán vannak ilyenek) a félév során szó sem esett. Nem kecsegtetett biztatóbb kiáltással az sem, ha közben dugták össze a fejküket, hiszen tananyag, elvek, módszerek híján csak a „vak vezet világot” szomorú esetét reprezentálták. Ilyen előzmények után, csak fantáziától és vérmérséklettől függhetett, hogy ki hogyan rugaszkodik el a valóságtól.

Féltreértés ne essék, oktatási gyakorlatként lehet létjogosultsága egy ilyen „mélyvízbe-dobás” módszernek is, főleg akkor, ha — és ez minden alkalommal meg is történt — a feladatok elkészítését követően vitára kerül sor, ahol kiderül, hogy mi lett volna a helyes megoldás(ok) módja, milyen elveket, szabályokat kellett volna követni stb. E beszélgetésekben valóban sokat lehet hasznosítani. De míg az előkészítetlen feladat halasztás eszköze lehet az oktatásnak, semmiképpen sem lehet eszköze a teljesítményértékelésnek! Hiszen annak csak az alapja, hogy a hallgatók az elsajátított ismereteket valamilyen fokon képesek reprodukálni, s főképpen alkotó módon felhasználni. Ezeket az órákon a vita után viszont már egy újabb feladatot kellett kidolgozni, ahelyett, hogy egy másik hasonló feladat megoldásával bizonyíthatták volna a hallgatók, hogy ki-ki okult a korábban elkövetett, de feltárt hibájából. Amennyiben tehát az ismeretsajátítás a feladatmegoldás után következik, a teljesítményelemzés, de még az önálló gondolkodásra nevelést hirdető sem, képezheti osztályozó értékelés alapját. Márpedig a félév végi jegyek meghatározásakor ez történt.

Érdemes hangsúlyozni, hogy a hallgatók „berzenkedését” a szokatlan követelési és értékelési rendszer miatt nagymértékben tempóhiányból lehetne elmagyarázni. A szemináriumvezető megjegyzéseinek kinyilvánítása közben gyakran nem fölényes, megsemmisítő hangnemet üt meg, melynek partnerévé válni — sajna —, csak kevesek kiváltsága. A felemelt hangú, capkodással nyomatékosított, kategórikus kijelentések zuhataga a csoport egy részénél kiváló táptalajnak bizonyult egy sajátos gátlás kifejlődéséhez. Léveén egy téves mondat, egy kisebb logikai következtetés példának megtorló bűn, melynek megszegését követő megfélebezhetetlen kinyilvánítás teszi a föld színével egyenlővé. Azok, akik tévedhetetlenségükben kevésbé bíznak, igen tartózkod-

dókká váltak újszerű elképzeléseik kifejtését illetően. Így, feltehetően számos értékes, csoportszinten közhasznú gondolat örökre a feledés homályaiba merült, vagy egyéb külső csatornákon keresztül nyilvánosságot, miközben a vérszegény polemizáció a régi jó, biztonságos mederben csordogált.

MINDEZ EGYÜTTAL azt a régi tételt is alátámasztja, hogy bár elsődleges jelentőségű az oktató szakismerete, de ha nem a megfelelő „kottát használja”, saját munkájának eredménye sínyli meg. Hogy nem a kisszerű, osztályozatok felett való utólagos méltatlanokodás vezérelt e gondolatok írásra, talán bizonyítja ez, hogy rossz jegyek végül, tulajdonképpen nem is születtek. Itt mindenekelőtt egy elven van a hangsúly. Nevezetesen azon, hogy abban az esetben, ha egy tudományág még nem áll azon a fejlettségi fokokon, hogy az általa vizsgált területen tartalmas és lényegi ismereteket nyújtson (mint ez egyes szakmódszertanok tekintetében az elmúlt félév alapján valószínűnek tűnik), az adott tudományt oktató tanár saját, személyes oktatási tapasztalatainak ismertetésével, s nem utolsósorban az oktatás folyamán tanúsított egyéni példamutatásával jelentős mértékben áthidalhatja az objektív fennálló irt.

Ez a kurzus azonban nem sokban járult ahhoz, hogy jelenlegi októberünk jövendő kollégái megalapozott felkészültség birtokában, jogos önbizalommal léphessenek fel az őket váró katedrákra.

Szűcs Györgyi

Vezetőképző tábort Nagymezőn

Egyetemünk KISZ-bizottsága idén is megrendezi a második éves KISZ-vezetők részére a vezetőképző tábort. A tábor — amely január 29-től február másodikáig tart — témája az agitációs és propagandamunka. Ennek megfelelően négy előadást hallhatnak majd a résztvevők:

1. Az agitáció és propaganda.
  2. Az agitációs és propagandamódszerek.
  3. A vita.
  4. Az agitációs és propagandakérdési napjainkban.
- A tábor szervezői remélik, hogy az ideit tábort eléri célját, s az itt kapott ismereteket a KISZ-vezetők tevékenységük során eredményesen tudják majd hasznosítani.

helyzetét, az teljesen letér a marxizmus talajáról” (Lenin). Összegezve tehát: A (mindennapi) forradalmiság időben és térben való aktualizálásában nagy fontosságot tulajdonítanak a kritikai mozzanatnak, de csak a mindennapi építés kiegészítéseként, színezésként. A fő veszély ugyanis, ma a babérokon való elandalodásban, a szakásokban van.

Így a fenti módon árnyalt-színezett forradalmiság már kéltől konkretizáltnak tűnik időben-térben (tisztá elmélet), a következő logikus és szükségességű lépés a környezet-vizsgálat, ezután a lehetőségek felderítése (gyakorlati elmélet) és legvégül a cselekvés (tisztá gyakorlat).

Környezetvizsgálat: A KISZ nem nyújt megfelelő ösztönző, segítő-támogató, és legfőképpen irányító-felhasználó keretet a fenti színezett magatartásformá, moralitás számára, lemondva az ifjúság számára az idősebb generációknál mindig nagyobb jelentőséggel bíró, vonzó és csalogató spontán forradalmiság (lázadás) hitéről. Bizonyára lesznek, akik bizalmatlanul olvassák azt, pedig az, hogy a kérdés a sajátban is viták középpontjába került, ha nem is bizonyít, de jelez valamit. (Társadalmi Szemle, Kritika).

A probléma gyökerét megragadva így ír Vitézy Iván egyik könyvében:

... iszonyatosan nehéz dolog a mi társadalmi viszonyaink között ugyancsak megőrizni a forradalmi hatalmat, és a spontán forradalmiság (lázadás) képességét. Olyan nehéz, hogy eddig nem is sikerült. Noha szükséges lenne: ifjúságunk magunkhoz nevelésének egyik legfontosabb kérdése.”

Tiszázódott tehát már az, hogy a mai forradalmiság fő területe az alkotás, a munka, fő eszköze a reform, és tisztázódott ugyanakkor az is, hogy a moralitás, az egyén vonatkozásában különösen az ifjúság esetében hogyan kell kiegészülnie. Az, hogy most ezzel a kiegészüléssel foglalkozunk, erre koncentrálnak a figyelmet, nem vihet abba a csapdába, amibe a Kritika-beli vita egyik bölcsész hozzászólója esett, amikor nyakatekerten a „jobb munkával, tanulásal a szocializmusért” elvont és meghatározhatatlan a konkrét társadalmi-politikai feladatoktól megfosztott elvonatkoztatásáról, a lelkesítő pártlettel és ronggyújtó kampányfelada-

atok alacsony konkrétágáról”, ennek kapcsán a társadalmi cselekvés illúziójáról írt. Ha jól meggondoljuk a „jó munkával, tanulással a szocializmusért” jelszó nem is olyan elvont és meghatározhatatlan. A társadalmi cselekvés illúziója sem ez, semmiképpen; illúzióvá csak akkor válik, ha nem emelkedünk fel a munkapad és az íróasztal mellől soha.

„Munka és harc nélkül fabrikát sem ér a kommunizmusnak, a kommunista brosurákban és művekből bema-golt ismerete, mert ez azt jelentené, hogy továbbra is fennáll az elmélet és gyakorlat közötti régi szakadás” (Lenin). A szocialista forradalom győzelme, a proletárhatalom megszűlése után szük-ségképpen a munka, a „tanulni, tanulni, tanulni” került előtérbe, ezt hangoztattuk, olyannyira, hogy a végén már el is felejtettük felpillantani a munka mellől és mire megkevese megtették ezt, már csak szorgalmunk káros következményeit vehettük észre.

Nem vagyunk tehát a „moralitás komornyikjai”, nem lezárunk tehát egyoldalúak, ha a kellő arányok megtartásával ennek a „harcnak”, az önmagunk, kényelmeskedésünk, elpuhultságunk (rossz) szokásaink elleni harcnak is szentelünk egy kis figyelmet, és annak is, hogy

a KISZ ifjúsági szervezettől elvárhatóan sem, a lehetőségekhez képest sem vesz ki teljesen a részt ebből a harcból. És nem hiszem azt, hogy az ok, a KISZ-tagok közömbössége, passzívítása, elve apolitikus volta lenne, az, hogy eleve nem sajátjuknak, hanem idegennek éreznék a KISZ-t. Nagyon rugalmasságra, spontaneitásra, forradalmiságra lenne szükség. „nem a hatalom, hanem a társadalmat átszövő és olkor bémű gondolkodási-vezetési-cselekvési-vezetési be-idegének ellen.” (4)

A belső rugalmasság spontaneitási előfeltétele, biztosítéka szerintem a szocialista demokrácia lenni elveinek hatékonyabb alkalmazása lenne. Erre eszéköt annak a megszüntetésében látok példát, amit hangzatosan a tapasztalat a „kompetencia mítoszának” nevezhetünk. (Természetesen csak annyiban, amennyiben tényleg mítoszról van szó. Ilyen probléma azonban valóban van, táptalajt adva az oligarchikus jelleg vadának.) Ezek a vádak nem újkeletűek, nem léphetnek fel az eredetiség igényével.

Kifelé a párt munkáját ki-egészítő-támogató, segítségét és irányítását az eddigiekhez hasonlóan élvező kritikai és társadalmi problémajelző-kutató szerep, mozzanat erősítése lenne hasznos, az öszmunkán belüli helyes arány meghatározása és következetes végigvitele útján. Ez a tevékenység aztán esetenként a régihez, a megszüntetendőhöz fűződő partikuláris érdekeltsgébe útközbe nemegyszer tenné szükségessé, váltaná ki a fenti módon aktualizált, árnyalt forradalmiságot. Számolni kell persze a cselekvés újabb, vagy régibb formáit fogadó bizalmatlansággal: „... előfordul, hogy egyes egyének, sőt egyes szervezetek, intézmények is túlzott óvatossággal tanúsítanak a szocializmus érdekeit új formákban, a megszokottól eltérő módon szolgáló megnyilvánulásokkal szemben, és indokolatlan korlátozásokkal nehezítik kibontakozásukat. A szocializmust szolgáló tartalom kifejezése viszont megfelelő megújítás, formaváltás híján — nem ritkán rüanjellegűvé válnak és elszűrkülnek. Ennek következményeként csökken a haladó eszme és akció megjelenési módja, vonzóereje” (5).

Az „ifjúság magunkhoz neveléséhez”, a szocializmus szervezeteibe integrálásához lenne tehát szükség a KISZ, az ifjúsági szervezet mindennapjainak forradalmisítására.

Befejezésül még egy idézet:

„Hogya ha sokszínű, változatos kifejezés lehetővé teszi egy adott tartalom jobb, hatékonyabb és eredményesebb szolgáltatását, akkor mennyivel inkább megoldandó feladat és kötelesség, hogy a legnagyobb szabadságot megvalósítsuk ehhez méltó formákban jelentésük meg, és ezáltal is vonzóvá tételük meggyőzősásk bekövetkezésé-” (5)

ZIMÁNYI ZOLTÁN

(1) Egy pl. egyetemünk oktatójának, dr. Csöke Pálnak egyetemi doktori disszertációja. A továbbiakban 2/1. alatt végig.
(2) Csöke Pál: A forradalmár egyén személyiségelméleti leírásának alapelvei (egyetemi doktori disszertáció).
(3) Lásd: Parkas Endre: Erkölc és politika (Lenin etikai hivatékkönyve).
(4) Vitézy Iván: Második promóeusi forradalom.
(5) Kiss Arthur: Adalékok a „politikai pluralizmus” bírálatához.

A vizsgaidőszak szenzációja

Már-már úgy látszott, hogy az e félévi vizsgaidőszak meghitt, családias légkört semmi nem fogja zavarni, riportereink is hiába nyitogatták a botnyiládát, hiába kutattak, szimatoltak egyetemre, folyosóra, vizsgatermekben, nem találtak semmi említésre méltót. S ekkor szinte az utolsó pillanatban robbant a bomba. Egy harmadéves hallgató (névét kérésére nem közöljük) szenzációs, utólrérhető eredményt ért el. Sikertelen végrehajtania azt a szinte emberfeletti bravúrt, hogy az áruismeret-dolgozat 100 pontjából 110 pontot gyűjtött össze. A vizsga után szemfüles riportereink nyilatkozatra bírták a koncentrációtól még remegő fejű Mestert, hogyan, milyen felkészülés nyomán született meg a nagyszerű eredmény. Az alábbiakban közöljük a riport felől kivonatát.

— Engedje meg, hogy megszorítsam azt a kezét, melyre az Eilon King tértel vázolta fel. Oh, ha ezt az öreg King megérthette volna! Egy ilyen tenyérén...

— Köszönöm a gratulációkat, nagyon jól esik, de meg kell mondanom, hogy a siker nem esett az ölembe. En háromszor is elolvastam a könyvet.

— Szegény mester, micsoda felemelő pillanat... — Söt, jegyzeteket is készítettem.

— Au! Micsoda elszántság. Oh, mester! Ön egy, egy... — Különleges tanulási módszert dolgoztam ki az évek során. Az ember legyen leleményes. Elméletem a következő: két nyugodt hely van, ahol zavartalanul lehet tanulni. Az egyik az illemhely, a másik a fürdőszoba.

Meg kell hagyni, sok időm elment, amíg magam alá gyűrtem az anyagot, de aztán ment minden, mint a karikacsapás. Ha nagyon felháborodott a fejem, beültem a hidegvízes fürdőbe.

— Sokan nehezen bírták meg az anyagot, én miben látja ennek okát?

— Mert rosszul álltak, vagy ültek hozzá. A tanuláshoz csak pihent ágyval lehetett hozzákezdeni. En már az előadásokat is végighallgattam.

— Nem, nem... ez szinte lehetetlen. Nem téved Maestro?

— Nem. S ennek köszönhettem, hogy pihentagyként jöhettek el a vizsára is. Mikor kiosztották a feladatlapokat és közölték, hogy háromig számolnak és aki iri, aki nem, beszédik, már az első pislantásra láttam, hogy nem hibázhatom.

— Látom a tenyerén, hogy illegális eszközöket is használt. Nem félt, hogy elveszti a dolgozatát?

— Nekem erre is van speciális fogásom. Írás közben mindig a kezemben tartok egy kis cédulát, és ha puskázás miatt elkaptak, ezt adom oda. Ezen gyöngy betűkkel néhány sor áll. Drága kis Cuncimókusom! Délben várni foglak a kapu előtt. Nagyon szeretlek. Csókol: Piresi. Ilyenkor mindig ábrándos szemekkel sóhajtok, bevalom a tanárnak, milyen szép is az a lány. Még soha nem vettem el a dolgozatot. Van szívóm a tanároknak.

— He-he. Ön igazán csodálatra méltó ember. Tudna nekünk néhány kérdést említeni a kollektívából?

— Kér az egészséget is. Volt időm, így leírtam magamnak is. Az első kérdés az Eilon King féle összefüggés ábrája volt. A választ pofon egyszerűen adtam meg. Mivel könnyen feljövök, így kicsit izzádt a tenyerem. A rajta lévő ábrát egyszerűen rányomtam a papírra. Mondhatom, remekül sikerült. A második kérdés, a párnázás képlete sem jelentett problémát. Anyám révén, ki a Patyolatnál dolgozik, régóta ismerős volt a helyes válasz: CIHA/TOLL'3. A következőkben néhány teszttel jellegű kérdést szerepelt.

A hármas: A zsirt mibe csomagolják? (Zsír-papír, kátránypapír, itatós-papír). Aki előadása rá, annak gyerekkéjéték volt. Ott hangsúlyozták, hogy a zsírpapírt kell aláhúzni.

A négyes: Milyen mechanikai igénybevétel mértékét fejezzük ki a G tényezővel? (Recektetés, lötyöggetés, nocoztatás, pecegtezés és rázás). Mivel ezt minden közgazdának tudni kell, én is tudtam, hogy a rázás a helyes válasz.

Az ötös kérdés majdnem megfogott. De aztán annyira kivágtam a rezet, hogy végül ezért kaptam a plusz tíz pontot. Ismeretelni kellett a fatest hibái közül a göcsfajtákat. A felsorolás a következő: Igen kis göcs, valamint nagyobb göcs, még nagyobb göcs, közéves, ennél valamivel nagyobb, elég nagy, igen nagy, nagyon nagy és göcsök göcse. Ezért az igen teljes felsoroláért járt a plusz tíz pont. A következő kérdés a műanyagok témaköréből került ki.

Mely anyag vetette meg a papíralapú csomagolókat, mondhatjuk renaissance-nak (sic!) az alapját? Ezt a mondatot már a könyvben is kiszűrtam, annyira tetszett ez a bárgyúság. Így az etilén-vinil acetát kopolimer is jó válasz volt.

A hetes: A korrozál néven forgalmazott gözfázisú inhibitor bevonatának anyaga? Ez is raffiniált kérdés, de egy közgazdának tudni kell, hogy ez a dicitklohexilammóniumnitrit.

Az utolsó előtti kérdés a kanna fajtákat kérdezte. Úgy érzem, bő, kielégítő választ írtam. Lövedék alakú, kanna alakú kanna, fenekes, ülepes, toldozottan, foltozott felül lyukacs, alul lyukacs, kis, közepes és nagy kanna. Az utolsó kérdés tájékoztató jellegű volt. Szereti-e ezt a tantárgyat? Élek-halok érte. Életem el sem tudnám képzelni nélküle — írtam. Természetesen ezért is a maximális pontszámot kaptam.

— Ezek szerint, szeretne bővebben foglalkozni a tantárggyal.

— Igen, de van egy kis bökkenő. Új háza költőztünk. És azon az emeleten, ahol lakom, ritkán folyik a víz. Az elemi feltételek így hiányoznak a tanuláshoz. Majd jéggel próbálkozom. De nehéz dolog ez így. Nem is tudom, mi lesz velem a következő vizsgán.

— Ha megtudják a nevét, Maestro, én sem tudom. Mindenesetre megégyeztem szeretném megszorítani a kezét, hátha nem lesz több lehetőségem rá. És nagyon köszönöm a beszélgetést. Csodálom önt, Mester.

~~~~~

Időjárásjelentés

Várható időjárás ma estig: erős napsütés, helyenként záporral, zivatarral, meg-megújuló északi-északnyugati, déli-délkeleti, keleti-északkeleti szél.

Minusz és plusz huszonöt között váltakozik a hőmérséklet, nyugaton hóra, keleten jégre számíthatunk.

Budapest felett derült égből villámcsapás a déli órákban, tíz-harminc fok hőmérséklettel mindenesetre nulla fölött.

Az előrejelzéseket figyelembe véve mindenkinek ajánljuk: télen kenyeredet, nyí ron ruhádat el ne hagyd!

—döpu—

Pártnap

Január-február hónapban országsszerte pártnapokat szerveznek a szocialista építőmunkánk időszakos kérdéseiről. Egyetemünkön február 6-án kerül sor pártnap szervezésére, melynek keretében Pataki János, az MSZMP Budapesti Bizottság osztályvezetője tart előadást.

Az időpontot és az előadás helyét plakátokon hirdetni fogjuk.

Helyreigazítás

Lapunknak XV. évf. 17. számában „Izgalmos mérkőzés című” megjelent cikkében a népgazdálterv tanszék egyik előadását tettük bírálat tárgyává. Nem kelő információ folytán tévesen tájékoztattuk az olvasókat arról, hogy László elvtárs, a tanszék vezetője előre tudott a rektor oratógiatársáról. A cikk megjelenése után kiderült, hogy a tanszék vezetőjének nem volt szándékában a IV. éves népgazdálterves hallgatókkal dolgozatot íratni. (Mindem ellenkező híresztelést ellenére.) A hibáért emézt kérünk.

Pályázati eredményhirdetés

A KÖZGAZDÁSZ XV. évf. 17. számában „Pályázat a KÖZGAZDÁSZ új fejéjére” 6 db pályamunka érkezett szerkesztőségünkbe.

A bíráló bizottság a feljélpályázat díját (250 Ft-ot) Dietz Gusztávnak ítélte. Lapunk 2. száma az általa készített feljélcével jelent meg.

Fotó: Eszes

Siqueiros: Új demokrácia, 1944-1945.

Emlékezés Siqueirosra

Meghalt Siqueiros — adták tudtára a világnak a hírügynökségek.

Ki volt? Ja, egy festő? Mit mondasz: mexikói? Nahát, még sosem hallottam róla. De miért is kellene tudnom minden festőjéről a világnak?

S ha azt sem tudtam, hogy élt, miért fontos az, hogy meghalt?

Mivel nap, mint nap szembetaláltam magam az ilyen kérdésekkel és válaszokkal, úgy gondoltam, érdemes egy kicsit előidőzni Siqueiros munkásságánál. Ő ugyanis nem „csak” művész volt, de forradalmár, politikus is. A mexikói művészet tükrében vizsgálva Latin-Amerika művészetét rámutatott, hogy teljesen „nyilvánvaló a politikai és esztétikai kérdések párhuzamosa”. Szerinte, s azért idézem, mert oszton nézetét, „a közéleti művész... hisz abban, hogy a művészet összefonódik hazájának és népének, vagyis az embereknek a problémáival”. Hirdeti, hogy nem egyszemélyes, hanem a közösségnek, az egész lakosságnak kell alkotni, s hogy a jó művészeknek az a feladata, hogy... próbáljanak meg mondani valamit népük elmúlt történelméről, s arról, ami felfogásuk szerint jövőndő történelme kell hogy legyen.”

Siqueirosnak még két gondolatát szeretném idézni, melyek szerintem helyes értékeléséhez adalékkul szolgálhatnak. A politikai művészet szerinte egyben nemzeti is, azaz: „A mi festészetünk azért nemzeti, mert funkcionális, mert politikus. Ezért nemzeti, nem pedig azért, mert a múzeumokban népi formák után kutattunk.” És világosan látta: „véleményem szerint úgy értük el, hogy valami nagy jelentőségűt alkossunk, hogy képzőművészet kérdéseit meghonosodtak a napilapok hasábjain...”

Ezért örülök, hogy itt van lehetőségem és módom, hogy a művészetről beszéljek, mert egyetérték velem, s szerintem is minden nyomtatásban megjelent cikk egy lépés haladásként jelent az igazi művészet meghonosítása terén. S ha még azt a megállapítást is elfogadjuk a művészknek, hogy a „művészet: propaganda”, rá kell éreznünk, hogy egyáltalán nem mindegy, hogy minek, milyen ügynek a propagandája. Siqueiros mindig tudta, kik mellett kell szót emelnie, kiknek az ügyét kell szolgálnia. Az általa meghirdetett közösségi művészet formáját óriási méretű falfestményekben vélte megtalálni. Több száz négyzetméteres képei épületek belső és külső falát díszítik (a legnagyobb közülük 600 négyzetméteres), monumentálisan, nagy tehetséggel festve. E művek közül valamennyi aktuális politikai kérdésekre ad baloldali választ. 1960-ban például egy 200 négyzetméteres kompozíciót alkotott, amelyben a mexikói színház történetét kellett megkomponálnia. A jelenkori színház képe helyére Siqueiros az azokban a napokban verbe fojtott munkástüntetőket festette. Ezért, s ekkor börtönöztek be hedereszer. Így élte életét a realista stílust újraalkotva, új figurális stílust teremtve, bebörtönzések és szabadulások között, a munkásszomzalatok ajánlva életét és művészetét mondván: „A művész dobja el ecsetjét, ha nem az emberek javát akarja szolgálni vele.” És szerintem ezért kell tudnunk, hogy élt, dolgozott, s 1974. január 6-án meghalt David Alfaro Siqueiros, mexikói festő.

Chikán Bálint

A reform tapasztalatai és a továbbfejlesztés útja

A visegrádi tanácskozás határozatai

Visegrádon december 17-18-án az egyetemi tanács — a pártbizottsággal együttes ülésen — megvitatta a képzési reform eddigi tapasztalatait és néhány vonakodásban a továbbfejlesztés feladatait.

Megállapította, hogy oktatói reformunk általános feltúlvizsgálása és értékelésének igénye nélkül is látható, hogy mit tekinthetünk a kialakított megoldások közül tartós elemnek és milyen területeken válik szükségessé már most korrekció vagy továbbfejlesztés.

A reform bevált, tartós elemének tekinthetjük pl., hogy — sikerült képzési rendszerünk strukturálisát a változó népgazdasági igényekkel, az új gazdasági irányítási rendszer támasztotta követelményekkel jobban összehangolni;

— növekedett a képzésfejlesztés, az ismeretek gyakorlatban történő alkalmazásának oktatása;

— biztosította a hallgatók egyéniségének, adottságainak jobb kibontakozását, a szakágazatok, alternatív foglalkozások, szakszemináriumok útján növelte a választási lehetőségeket.

A két testület ismételten megállapította, hogy az oktatáspolitikai határozatok, a tudomány-fejlődés új eredményei, a közgazdasági felsőoktatás egységes rendszerének igénye olyan új elemek, amelyek a reform kidolgozásakor még nem hatáhtak át munkánkra, s ezek is szükségessé teszik az egyetem fejlesztése hosszú távú koncepciójának kidolgozását.

Ezzel összefüggésben már elkezdődött néhány kérdés vizsgálata, amit e tanévi munkatervünk is tartalmaz, így a közgazdasági elméleti és társadalomtudományi képzés jelenlegi strukturájának, tárgyszerűségének és fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata; a metodológiai tárgycsoport fő tananyagának tartalmi elemzése. E vizsgálatokat végző bizottságok jelentései 1974 tavaszán kerülnek az egyetemi tanács elé.

Minden megállapítások mellett az egyetemi tanács és a pártbizottság szükségesnek tartja, hogy az eddigi tapasztalatok alapján a következő területeken korrekciós lépéseket biztosítsa a jelentkező ellentmondások, negatív jelenségek kiküszöbölését.

1. A KÖZÉPISKOLÁBÓL EGYSÉGRE VALÓ ÁTMENTÉS FOKOZOTTSÁGÁNAK BIZTOSÍTÁSA AZ I. ÉVFOLYAMON

Az I. évfolyamon foltvó képzés elmélyítése és szilárdítása érdekében szükséges:

oktatását a 3-4-5. félévre tömöríteni, az összes óraszám változtatása nélkül;

— a matematika óraszámát 1. vagy 2. félévben 4-ről 5-re növelni, a tananyag növelése nélkül;

— a politikai gazdaságtan 2. félévi órászámát heti 1 órával növelni;

— meg kell vizsgálni a filozófia oktatásának felsőbb évfolyamra helyezését;

— a számítástechnikai alapkutatást továbbra is az I. éven kell biztosítani;

(A végleges megoldásokra a fent említett bizottságok megállapításait, a helyiség-kapacitás lehetőségeit figyelembe véve, a következő tanévi tanterv kialakításakor kell döntést hozni.)

— a nyelvi órákat a jelenlegi 3-3 óra helyett heti 4-4 órára kell emelni — összhangban a koncentrációs oktatással kapcsolatos határozatokkal;

— a hallgatók egyéni érdeklődésének kielégítése, az egyetemi jellegű képzésre való átérés megkönnyítése, a hozott ismeretanyag nivellálása, a szakválasztás megalapozottabb tétele érdekében alternatív tárgycsoportokat kell bevezetni. Ezek a következők:

Közgazdasági-elméleti stúdiumok

politikai gazdaságtan, gazdaságtörténet, gazdaságeföldrajz, gazdaságpolitika, filozófiai témakörökből, kéthetenkénti 2 óras foglalkozással.

E tárgycsoport foglalkozásai egységes módszertani elvek alapján, proszemináriumi jelleggel alakítandók ki. Cél a kritikai olvasás, egyetemi tanulási módszerek, kutatási alap-elemek elsajátíttatása, s egyben a közgazdasági szemlélet formálása.

Módszertani stúdiumok

kétéfélé: felzárkózást, valamint speciális több-letet nyújtó matematikai, gimnáziumi előkép-

zettségűeknek kiegészítést nyújtó számviteli, továbbá számítástechnikai témakörök, heti 2 óras foglalkozással.

Nyelvi stúdiumok

felzárkózást, illetve többletet nyújtó orosz és nyugati nyelvi stúdiumok, heti 2-4 óras foglalkozással.

A három csoport közül egy közgazdasági-elméleti és egy módszertani vagy nyelvi stúdium felvétele kötelező.

Ki kell dolgozni az alternatív tárgycsoportok részletes oktatási rendszerét, a nyelvigenyes szakokra való felvétel követelményeit. Fentiek vonatkoznak a Pécsi Kihelyezett Nappali Tagozat I. évfolyamára is.

2. A KONCENTRÁLT OKTATÁSI FORMÁRÓL

A két testület megállapította, hogy a koncentrált oktatás a nyelvi képzésben jó eredményeket hozott, más tárgyakból is voltak sikeres koncentrált kurzusok. A koncentrációs foglalkozások többségére azonban nem jellemző a folyamatos szorgalmi időszak meg- rövidülése miatti kieséssel arányban álló többletismeret nyújtása. Ezért új határozott, hogy — (a nem nyelvi koncentrációs oktatást, beleértve az I. félév számítástechnikai koncentrációját is) meg kell szüntetni;

— Az eddig koncentrációban oktatott hasznos stúdiumok oktatási felhasználását a minden évfolyamon meghirdetendő alternatív tárgyak, szakszemináriumok, valamint a szak-kollégiumi oktatás keretében kell biztosítani;

— az általános tanulmányaikban, vagy egyes tudományterületeken kiemelkedő képességű hallgatók számára a szakmai gyakorlat időszakát (vagy helyett intenzív egyéni, vagy kiscsoportos tanulási lehetőséget kell biztosítani). Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a III. évfolyamtól e hallgatói kategória egyéni munkájához milyen speciális feltételek teremthetők, esetleg bizonyos tárgycsoportok (alternációk) alól történő mentesítés és egyéni kutatási programok intézményesítése formájában;

— meg kell vizsgálni, hogy a IV. illetve az V. évfolyamon hogyan lehet a szakdolgozat-íráshoz egyéni kutatómunkához, illetve a vá-

lati döntési játékhöz kedvező koncentrációs periódust kialakítani;

— a nyelvi koncentráció két alkalommal minden hallgatóra nézve kététező, tanulmányok 2. és 3. félévében. Az ezzel kapcsolatos óraszám és egyéb kérdéseket a következő évi tanterv kidolgozásakor kell konkretizálni.

— Az egyetemi tanács a nyelvigenyes szakokon (figyelembe véve a sokirányú képzés követelményeit), a számítástechnikai programot) két nyelv készség-szinten történő elsajátításának biztosításához nélkülözhetetlennek ítéli a képzési idő meghosszabbítását, s ennek jóváhagyását ismételten kezdeményezi a Művelődésügyi Minisztériumnál.

3. A SZAKMAI GYAKORLATOK RENDJÉRŐL

Az együttes ülés megállapította, hogy a szakmai gyakorlat jó eszközköz bizonyult a szakképzés tartalmi erősítésére, az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására; ennek ellenére a gyakorlatok jelenlegi időtartama és beosztása, a szervezethez alacsony szintje csökkentette hatékonyságukat. Ezért a szervezés, előkészítés és ellenőrzés során mutatkozó hiányosságok kiküszöbölése mellett szükségességnek tartja;

— az első szakmai gyakorlat időtartamát a jelenlegi 6 hétről 4 hétre csökkenteni, és a 6. félévet (ötéves képzési idejű szakokon a 8. félévet) követő nyári időszakban szervezni.

E gyakorlat céljának a gyakorlati munkával való megismerkedést, a szakszemináriumi témához kapcsolódó tájékozódást, információgyűjtést kell tekinteni;

— a második szakmai gyakorlat időtartamát a jelenlegi 12 hétről 4 hétre csökkenteni és a 8. félév (népgazdasági tervező-elemző szakon a 10. félév) szorgalmi időszakának első hónapjában (februárban) szervezni.

E gyakorlat célja a szakdolgozathoz szükséges anyaggyűjtés, a választott témakörrel kapcsolatos összefüggéseinek kutatása, illetve elméleti jellegű témáknál a kapcsolódó témakörök kutatásának módszerével való ismerkedés.

— Tanárszakos hallgatók záró gyakorlata továbbra is a tanítási gyakorlat (amelynek

Nota bene!

NYILATKOZZUNK!

Egyetemünk közgazdászokat képez, olyan szakembereket, akik könyveket írnak, előadásokat tartanak majd. Előadásokat vállalatoknál, emberek előtt. Következésképpen vállalniuk kell, hogy megőrzik nyelvünk tisztaságát, nem használják helytelen kifejezéseket, nem oktatnak helyesírási, illetve élőnyelvi hibákra. Kötelessége ez minden magyar anyanyelvűnek, magyarul beszélőnek, de mennyivel inkább azoknak, akikre odafigyelnek, akikről tanulnak!

Ehhez szeretnék némi segítséget nyújtani e most bevezetett új rovatban. Jelen cikkemben pedig az újságokban oly sokszor olvasható, a rádióban szinte naponta hallható nyilatkozatok ígéről leszek szó.

Jelentése, amennyiben a megígézőtől látjuk el, rokon a

kítárunkozik

jelentésével, eredetében pedig a

megnyitlik, könyitlik

igékből származtatva. Károli Gáspár így fordítja a bibliában a vak szemek megnyitását: „és megnyilatkoznak az ő szemei...” Kétségtelen, hogy itt a szem tényleges megnyitására van szó.

megnyilatkozáskor

utal, tehát már túlmutat egyszerű

megnyitlik

jelentésén. Úgy jellemezhetnének, hogy egy olyan cselekvést jelöl, amelynek végrehajtója is, „elszenvedője” is egy és ugyanaz a

személy.

Röviden és sakszzerűen fogalmazva:

viszazható

ige. S mint ilyen,

tárgyatlan.

Soha ne kapcsoljunk hozzá tárgyat! Nem szabad!

Helytelen,

hibás tehát az újságíró fogalmazása, amikor azt írja: „a külügyminiszter

azt nyilatkozta,

hogy... Vagy a rádió, illetve tv-riporteré, amikor ugyan ezt

mondja!

Írjuk és mondjuk ehelyett:

úgy nyilatkozott,

hogy...!

Dobos Péter

Dobos Péter:

Disc Jockey

Ezer mosoly
víg nagyemlék
cécó-zene zaj
üvöltés ritmus
éhező vágyak
zülleni vágyók
kíváncsi nézők
fertőző csókok
valódi rossz nők
hírnévre vágyó
egy rakás szemét
bizalmas beszéd
egynemű ölelés
az ablak alatt
az ablak alatt
az ablak alatt

rajongó szemek
vigyor jobbfejek
kacagás
lábdobogás
jó falatok
extáziások
mükedvelők
a büfé előtt
rossz levegő
sok csevegő
hangos bűzös
jó borgózsok
az ablak alatt

a tú elakadt
a tú elakadt
a tú elakadt

irányelveit a Tanárképző Bizottság fogadta el.

A szakmai gyakorlatok fenti időtartamát minimális keretnek kell tekinteni; ezenkívül a vállalatokkal kötendő szerződésben elő kell írni annak lehetőségét, hogy a hallgatók a nyári időszakban vagy tanév közben, egyéni vagy kiscsoportos formában egyes problémák tanulmányozására, anyaggyűjtésre a vállalatokhoz kijárhassanak.

4. A SZAKSZEMINÁRIUMOK MŰKÖDÉSÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL

A két testület kimondja, hogy a szakszeminárium rendkívül fontos és hasznos oktatási forma, amelynek jelentős szerepe van a közgazdaságtudomány vizsgálati módszereinek, kutatási eljárásainak megismerésére és elsajátítására. Az eredmények mellett azonban ellentmondások is jelentkeznek, elsősorban a rendszertelenség, a foglalkozások jelentős részének elmaradása, a szakszeminárium-vezetési hiányosságai tekintetében. Ezért — szervezeti változtatások nélkül — a szakszeminárium munka feltételeit és tartalmát javítani kell.

Az I. évfolyamot proszeminárium keretében fel kell készíteni a kritikai olvasás, jegyzetelés, könyvtári munka, egyszóval a kutatási munka alapelemeinek megismerésére.

A szakszemináriumok célja elsődlegesen az önálló hallgatói munka kibontakoztatása. Nem új ismeretanyag közlése, hanem inkább az ismeretek alkalmazása, komplex felhasználása.

5. A KOMPLEX ÁLLAMVIZSGÁRÓL

Megállapították, hogy:

— az államvizsga komplex jellegét biztosítani kell, meg kell győződni a hallgatók alapvető elméleti ismereteiről, szakmai felkészültségükről konkrét és komplex hasznosítási készségéről;

— az államvizsga a szakdolgozat megvédéséből és szóbeli vizsgából áll; az írásbeli vizsgát meg kell szüntetni.

A szóbeli államvizsgára való felkészülés elősegítésére a hallgatók számára részletes

— Speciális esetekben — egyéb követelmények megfelelő emelésével — a tényleges szakmai gyakorlaton való részvétel idejét a tanszék a dékánnal egyetértésben mérselhetik (pl. elméleti, nemzetközi témák esetén).

A tanszék erősítsék kapcsolataikat a „bázisvállalatokkal” és intézményekkel. Rendezni kell a kérdéses anyagi és adminisztratív problémákat.

Az érdeklő tanszéknek ennek megfelelően dolgozzák ki szakszemináriumi metodikájukat. Ajánlatos, hogy a három félév munkájának megtervezése során az első félévet a téma szélesebb szakirodalmi megalapozására, olvasásra alapozott szemináriumi gyakorlatokra fordítsák. A második félévben a szűkebb hallgatói témaválasztás és az anyaggyűjtés, míg a harmadik félévben (a szakmai gyakorlat idejét is figyelembe véve) az anyaggyűjtés befejezése és a szakdolgozat elkészítése a cél. Ez utóbbi két félévben a foglalkozások konzultációs jellegűek és a szakdolgozatok vázlatának részleteinek, illetve egészének szemináriumi megvitatására terjedhetnek ki.

A tematikákat a kari tanácsok az eddigénél is korábban vitassák meg, hogy a hallgatók a szükséges tájékoztatást az indulást megelőző félév során már megkapják, hogy választásuk is megalapozottabb lehessen.

tematikát kell kiadni, ami tartalmazza a megkövetelt szakmai ismeretanyag legfontosabb 10—15 átfogó témakörét, az ehhez kapcsolódó fontosabb elméleti és szakmai tárgyak vonatkozó fejezeteit.

E rendelkezést már az 1973/74. tanévben végző hallgatók államvizsgájánál is érvényesíteni kell.

— A komplex államvizsgát szeptemberben kell szervezni. A vizsgák megszervezéséről — a szak- és szakágazati tanszék bevonásával — a hallgatók szerint illetékes dékán felelős,

nyitott
sorompókkal
KÖNNYŰ
?

Végzősöknél már napirenden van a jellemzések készítése. Múltkor a szerkesztőségben foglalkoztunk ezzel két lány. Sokat bajlódtak vele, nehezen formálódott a mondaiok. Csodálkozom, hiszen akiről írni kellett, arról szinte csak jókat lehetett mondani, emberit, szakmai, politikai szempontból a legfelkészültebb hallgatók közé tartozik. Miért megy hát olyan nehezen? Mert a két lány aiapos és igaz jellemzést akart készíteni. Olyat, ami nem az ilyen alkalmakra már készletben tartott, elkoptatott jelzőkből, félmondatokból, funkciók (ha vannak) felsorolásából áll. Olyat, ami a teljes embert mutatja. Es ez tényleg nagyon nehéz. Most értem és érzem ezt igazán, amikor magam is hasonló helyzetben vagyok. Amikor a népköztársasági ösztöndíjas ipari kari KISZ-titkárról, Rác Agról akarok írni.

Sokszor, ha megkérdezik tőlem bent az egyetemen, hogy hol lakom, szinte elborzadnak a választól. Mint-ha Csepel a világ végén lenne.

Pedig Csepel közel van. A gyorsvasút kifut a Boráros térről, percek alatt átszeli a Duna Tsz földjét, és máris feltűnnek a csepeli utcák. A régi, rozogant házak, ahol még sok család él együtt, ahol a ház egyik oldalán is, másikon is újabb kis épületek ragasztottak és minden négyzetméternyi helyet kihasznál. Az új házak, lakótelepek, tágasak, tiszták, modernek. A múlt öröksége a régi Csepel és az új — együtt.

Ágik a gyorsvasút végállomásától két buszmegállóira laknak, Csillagtelepen. Új lakótelep, tanácsi lakások, vállalati támogatással épült munkásszállások és szövetkezetiek vegyesen. Közvetlen szomszédságukban egy feltűnően szép, tágas, új óvoda, a Vasmű.

Alig háromnegyed órája indultunk el az egyetemről, amikor a Rác József névtáblával ellátott ajtó mögött megismerkedek Ági édesanyjával. Rendkívül energikus, mozgékony asszony, akit betegsége éppen a mozgásban korlátoz. Most még nyugdíj előtt, de táppénzes állományban — ahogyan ő fogalmaz — a házasszonykötés örömeivel ismerkedik. Húsz évig dolgozott a kerületi tanács oktatási osztályán, ismeri Csepel összes iskoláját, óvodáját, rengeteg tanárát.

— Mindig azt mondtam Ágiknak, nem bánom mi leszel.

— Egy időben jogra akart jelentkezni, arról igyekeztem lebeszélni. Szerintem nem elég... — nincs jobb szó rá — nem elég dörzsölt ahhoz a pályához.

— Es a közgazdász pályá, hogy került szóba?

— Ágiknak tetszett, a történelmet szerette, a matematika is ment neki, és én is úgy gondoltam, hogy ez jó lesz. Anyagi dolgok iránt egyébként már egész kiskorában is érdeklődött.

Ági vészsejtőn ráncolja homlokát, s közli velem azt az aggályát, hogy most egy óvodáskori történetet fog követekezni. De nem, ez már iskoláskori. Nem volt napközis, az egész havi köztisztviselői rábízták, ő intézte a bevételeket, és minden kiadást pontosan, precízen elkönyvelt. A hovégi elszámolásnál, természetesen jutalékot kapott.

Rác bácsi érkezik a bevásárlásból — most ez az ő reszortja. 1966 óta a Csepel Autógyár nyugdíjasa, de nem látszik rajta a kora. Azt nem lehet mondani, hogy szófukar, de nagyon megfontoltan beszél, alaposan átgondolva, amit mond.

Rövid találkozásunk alapján az a benyomásom róla, hogy olyan ember, aki nagyon sokat rágódik magában a problémákra, mielőtt beszélné róluk. Azt hiszem, ha valamit nem csinálnak meg, amit kért, inkább megcsinálja maga, de legalábbis addig nem követel, amíg meg nem mutatja, hogy azt igenis meg lehet csinálni. Mint annál az egykori cséplőnél, amikor gépalomásvetést volt Csákváron, 1948—50 között. Nem ment a munka. Hi-vatkoztak mindenfelé, hogy ezéért, meg azért. Nem szótól ő egy szót sem. Beállt egy órára a géphez etetni. Aztán azt mondta, csak ennyit csinálnak óránként.

Rác bácsival beszélgetve megértem, az egyszerűen lehetetlen lett volna, hogy Ági ne szeresse a történelmet. Mert amit az édesapja mesélt magáról, a családról, Csepelről, amihez így személy szerint neki is sok köze lett — az bizony történelem.

A Tanácsköztársaság idején édesapja főformán gyerekként már a gyárban dolgozott. Amikor a Vasmű kiállított egy vörös ezredet, az ő édesapja (Ági nagyapja) és bátyja is elmentek. Aztán nehéz idők következtek, de már 1922-ben volt mozgolódás Csepelen. Sztrájkok, tüntetések, Rác bácsi ezekben a megmozdulásokban később már mint kommunista vett részt. 1968-ban, amikor megkapta a Szocialista Hazáért Erdeméret, 1932-től ismerték el a párttagságát. A háború alatt munkalassításokkal igyekeztek akadályozni a termelést. Akkor már nem lehetett szabadon mozogni a gyár területén. Minden munkás számot viselt, és csak bizonyos számmal jelölt foglalkozásukat mozoghattak szabadon. Mégis olyan jó szervezett információ láncot építettek ki, hogy például Ságvári haláláról órák alatt értesült az egész gyár. Ennek a jó szerveztségnek köszönhető az is, hogy meg tudták akadályozni Csepel kiürítését 1944-ben. Ebben az évben Rác bácsinak el kellett tenni Csepelről, keresték a nyilasok. Obudán érte a felszabadulás. Csepel január 9-én szabadult fel, 10-én a munkások már bent voltak a gyárban. Mert a csepeliek élete mindig is összefonult a gyár életével — mind a mai napig. Egy furcsa példa erre. A felszabadulás utáni még zavaros időkben történt. Sokan hiányoztak a gyárból és feltűnt, hogy főleg királyerdei munkások — a legvállalásob-

bak. Kimentek tájékozódni, hogy mi lehet ennek az oka? Az emberek mindenre felkészülve védték otthonukat, mert a pap elhíresztelte, hogy a csepeli gyerekeket összeszedik, és a Szovjetunióba szállítják. Az üzemi bizottság vezetője akkor Drahos Lajos, elment a paphoz és megígérte, hogy megcsinálja a templom tornyát, ha vásárnappal kihirdeti, hogy nem viszik el a gyerekeket. Ma is az a vörösréz borítás csillog a templom tornyán, amit akkor csináltak. Nagy győzelmük volt ez akkoriban a csepeli kommunistáknak.

Órákon át beszélgetünk. Ági és az édesanya, időnként közbeszólnak, közbekérdeznak, kiegészítenek. Ági is jól ismeri ezeket az eseményeket, nemcsak az édesapja elbeszéléseiből. Harmadikos gimnazista korában országos történelmi pályázatra írt egy dolgozatot. A népi hatalom kialakulása és helyi szervei a felszabadulástól az első tanácsköztársaságig című. Akkor rengeteg régi, főleg csepeli újságot átnézett.

— Mondd, Ági, sokat beszélgetsz édesapjával?

— Nem túlzottan. Egyrészt elég kevés időm van, korán megyek, később jövök. Másrészt, még nemrég vetünk tévét, és édesapa nagyon szereti nézni. De ő nem úgy van, mint mi sokszor édesanyával, nézzük, és közben beszélgetünk. Édesapa ha tévét néz, akkor nem társalog. Így elég ritkán jutunk hozzá. De valahogy régebben is úgy alakult, hogy inkább édesanyával beszéltem meg a dolgokat.

— Mindig jó tanuló voltál?

— Mindig. Gimis koromban matek tagozatos osztályba jártam. Az egy kicsit nehezebb volt. A matematikáért eléggé meg kellett küzdenem.

— Középiskolás korodban KISZ-titkár voltál, ugye?

— Igen, másodiktól iskolai titkár.

— Hogy választottak meg, könnyen fogadták el?

— Engem még nyolcadik után, nyáron vettek fel a KISZ-ba. Nagy megtiszteltetésnek éreztem — lehet, ez ma igen naivul hangzik — utána mentem, hogy ha már felvettek, adjatok munkát is. Így elég hamar bekapcsolódtam, és megismertem. Ehhez hozzájárult az is, hogy elsőm kanonban volt egy nagy iskolai vetélkedő a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére, amit én nyertem meg. Rengeteget olvastam akkoriban, tele voltam friss ismeretekkel, így könnyen sikerült. Persze ez nem jelenti azt, hogy nem voltak problémám. Elég sokat támadtak, főleg az osztályban. Jórészt fiúkkal jártam együtt, és azt hiszem, idegesítette őket, vagy bántotta az önértéket, hogy egy lány a titkár, ráadásul jó tanuló és nem is magolós. Elég sok vitám volt az osztályban.

— Negyedikéskorodban let-tél párttag.

— Igen. Akkor szállították le a korhatárt. A történelem tanárom beszélt velem először erről. Ő biztatott, igyekezett meggyőzni, hogy nem kész, kiforrott kommunistának kell lenni a 18 éves párttagoknak, hanem olyanoknak, akik alkalmasak arra, hogy a pártban belül kommunistákká érjenek. Othón is megbeszéltem a dolgot, aztán jelentkeztem. Édesapa nagyon meghatódott, amikor felvettek.

— Vannak, akik azt mond-

ják, akit egyszer megválasztottak valamilyen funkcióba, az élete végéig funkcionárius marad. Mi a véleményed erről?

— Semmi esetre sem ilyen egyszerű, automatikus dolog ez. Például elsőben az egyetemem engem javasoltak évfolyamtitkárnak. Nem engem választottak meg.

— Hogy viseled el a kudarcokat?

— Nagyon nehezen. Egészen apró kudarcok is nagyon le tudnak törni. Például, ha a vizsgán elrontok egy részszámítást. Még akkor is nagyon bánt, ha ettől függetlenül jól sikerül a vizsga. A legrosszabb az, hogy ez nagyon meg is látszik rajtam.

Másodéves korodban kari KISZ-titkár lettél. Menyire sikerült megvalósítani akkori elkezédséidet?

— Örültem is, amikor megválasztottak, egy kicsit félttem is tőle, tudtam, hogy nagyon sok munkával jár, és lehet, hogy még rengeteg munkával is rosszul mennek a dolgok. Menyire sikerült az-élképzéseket megvalósítani? Részben. Elsősorban az alapszervezetek munkáján akartunk javítani, jó közösséggé akartuk formálni a kari vezetőséget. Csak részben sikerült. Biztos az én hibám is ez. Azt hiszem, nem tudok eléggé követelni.

— A kari KISZ-munka vezetése mellett KISZ-bizottsági, vb-ülésekre, HPCS-re jársz, és emellett sikerült „hozni” a népköztársasági ösztöndíjat. Hogyan?

— Amikor megválasztottak titkárnak, nagyon ráhajtottam a tanulásra. Tulajdonképpen nem is kifejezetten a népköztársasági ösztöndíjért. Nem akartam, hogy megértem sajnálkozzanak fölöttem, „hát igen, nagyon leromlott az eredménye, de hát meg lehet értenni, sok KISZ-munkát végezt”. Persze ennek az az ára, hogy néha hazamentem egy-egy hosszúra nyúló VB vagy valami más után 11 körül és reggel négykor keltem, mert másnap dolgozatot írtunk valamiből.

Ha magadat kellene jellemezned, mit említenél, mint gyenge pontod?

— Talán azt, hogy elég határozatlan vagyok.

— ?

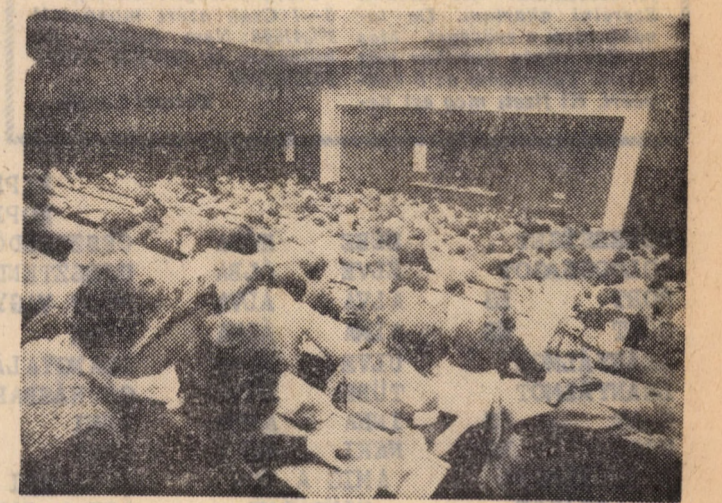
— Ezen mindenki csodálkozik, nem akarják elhinni. Amikor emberekről kell döntenem, olyankor érzek magamban néha határozatlanságot. A másik talán az, hogy nincs bennem elég kitartás. Édesanyától kapom mindig a legkeményebb kritikát. Ő így fogalmaz — a cseresznyefa alsó ágáról szedetem a cseresznyét. Lehet, hogy igaza van. Tanulok, jól tanulok, de még nem mélyedtem el soha igazán egy témában. Annak idején kacérokodtam a szakkollégium gondolatával, de nem mertem belevágni. Azt hiszem, ennyi mozgalmi munka mellett nem sikerült volna, hiszen az is sok kötöttséggel jár. Igaz, hogy nagyon kevés időm van, de azért jobb időbeosztással talán többre is futna.

— Mit szeretnél csinálni, ha végezel?

— Bérkérdésekkel akarok foglalkozni, ez olyan téma, ami nagyon közelről érinti az embereket, s noha felszini probléma, sok minden rejlik mögötte. Hogy hol, milyen formában akarok dolgozni, azt még nem tudom. Szívesen visszajönnék Csepelre is.

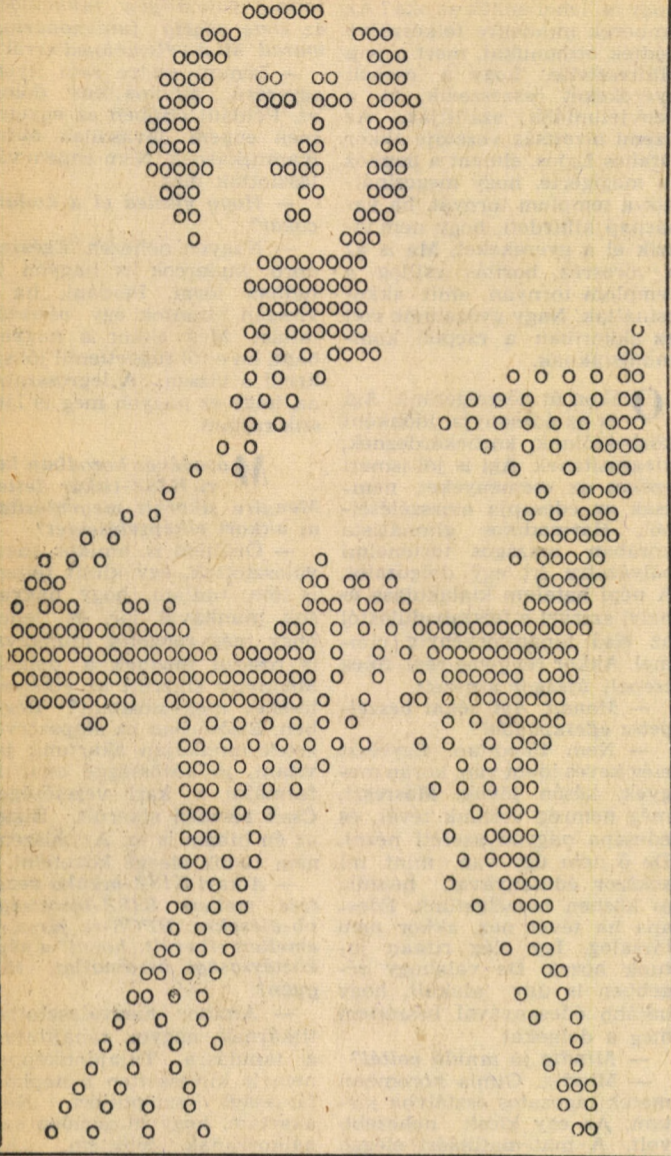
Nagy Katalin

Kissé zsúfolt vizsga

Fotó: Eszes

A szállítmányozás titka!

O, ó álom (Halász Géza írógépe)

A fellázadt írógépe

Na tessék! Ma is ideül kem? Mindjárt leragadnak mellém. Rágyújt. A füstöt a szalagomra jűja. Ki nem állhatom ezt a pácolt cigarettát. És ezzel buzit, több mint húsz éve. Már sárgák a nikotintól a rugóim. Berekedtem, nem tudok kiabálni. Ha leütök egy-egy nagybetűt, alig lát-szik. En nem dohányzom, nem is iszom. Pedig néha ihatnék! Rámlehel a sör-szagot. Kínos. Új-ver. Úgy váltja a sort, hogy majd ki-ugrom a sínemből. Mikor tisztított ki utóljára?! Két éve talán. Akkor sem ő volt. Irni fog. Csak tudná, hogy mit! Mindig így kezd, hogy nem tudja. Később sem. En tudom. Hogy ismét zsihbadni fognak betűim. Ki látott már ennyi e-t, a-t, d-t, k-t, emet egymás után? Mintha ku és dupla vé a melegházban teremne. Mi-ért nem tanul meg angolul?! Csak magyarul ír. Utólom a verseit! Két szó és sorváltás. Ilyenkor soha-hosszú percekre keresztül. En tennék. Elvezem, ha mellé üt. Gyakran károm-kodik. Máskor meg bámul-hosszú percekre keresztül. Nem mondom, szép vagyok, bár egy-két helyen jól ösz-szakaristolt! De gondolat-olvasó az nem vagyok. Ma humorozhat ir. De inkább reszket. Röhögöm-kell! Ezeket a szavakat már leírta egyszer, azonban én nem mondom meg neki. Hogyne! Így legalább előbb-túllezünk rajta. Most a körmét rája. Még mindig jobb, mintha az indigómat nyalogatná. Bekezdés. Jaj, minek kezd bele?! Menne inkább fogat mosni! Nincs egy perc nyugtom tőle. Na jó, összeakadt két lábam. Szerelné akartam. De to-vább viszi a szöveget. Más rendes trógép ilyenkor már alszik. Túlórázom az ő ked-véért. Ki fizet meg ezt ne-

Tormai László

Közlekedés szakos hallga-tók hívták fel figyelme-met egy jegyzetre, a címe: Nemzetközi Szállítványozás. Bevallom, nem sokat konyi-tottam a dologhoz, ezért meg-nyugtattott, hogy a szerző sze-rint tízezer magyar anyanyel-vű ember közül 9999 rosszul használja ezt a fogalmat. A következő oldal szövegét üttöt a fejembe. Megtudtam, hogy az egyedüli magyar szállítványo-zó, a MASPED monopó-liuma 1968 óta a korábbi 100 százalékról 8-10 százalékos monopóliumra csökkent. Még szerencse, hogy nem vagyok babonás, mert ezzel a számmal a továbbiakban pontosan tízenháromszor találkoztam. Önkéntelenül felmerült ben-nem a kérdés, hogy mekkora haszna van egy olyan tárgy-nak, amely a magyar népgaz-daság más országokkal törté-nő áruforgalmának mindössze 8-10 százaléka problémáit képviseli? Természet-szerű reagálásként azonban már várták, hiszen az 5. ol-dalon ezt olvashattam: „Felvetődik néhány kérdés: ha az árutulajdonos és a fuvarész-köz-tulajdonos egymással közvetlen kapcsolatba léphet, mi indokolja, hogy ez a kétoldali kapcsolat azáltal, hogy a szállítványozó belép, háromoldala-lúvá váljék? ... Egyelőre csak annyit válaszolhatunk: a kérdésre pozitív feleletet lehet adni (na végre), de hogy miért az ennek a szakmának a titka, és megkíséreljük erről fel-lebbenteni a leplet.” A 10. oldal végképp felcsigázott: „Em-lítettük már, hogy ez a szak-ma titka, de ezt a titkot meg fogjuk világitani.” Már alig bírtam magammal, mikor kö-vetkezett a 18. oldal: „Akkor a válasz az, hogy ez a szakma titka. Most feltételez-hetben közelebb kerülnék a titok nyitjához.” Te jó isten! Egyszer leplet lebbent, mint Salome, aztán világit, most meg nyugtat. De még nem volt vége. „Azt ígértük, hogy megvilágitjuk a szakma titkát. Talán egy lépéssel köze-lebb jutottunk a titok megfejtéséhez.” (51. oldal.) Már meg-int világit, de ezt már meg-szoktam, most még lélegezt is. Mi mindent kell csinálni egy titoknál. A szállítványozás titka egyre messzebb került tőlem, viszont derengeni kez-dett a jegyzet titka. Mi is kell egy jegyzethez? Talán kezd-jük a tárgy történelembe vá-ló beágyazásával.

„Ma már ritkábban hallani, de a két világháború között sokat szidták az első világhá-

KÖZGAZDÁSZ

MARX KÁROLY

Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
 Felelős szerkesztő: Farkasinszky Tiborné
 Budapest IX., Dimitrov tér 3.
 Telefon: 257-207
 Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
 Felelős kiadó: Csollány Ferenc igazgató
 Készült a Szikra Lapnyomdában

KIPP KOPP

BÉKESSÉGET	HÉBE	HÓBA	ÓESZTENDŐRE!	ERRE	ARRA
BOLDGOSÁGOT	ÉLVE	ÓLBA	UJESZTENDŐRE	ÜVEG	ORRA
BORT	ÉS	ALVA	MOST VAGY	KÉRI	ERRE
SÓRT	ÉS	ALMA	DIÁK	KÉRI	ARRA
LEÁNYÁLMOT	ÜLVE	FÜBE	A ZANGYA LÁT!	NEMADOM!	IDEVÉLE!
LEÁNYÁLMOT	TÜBE	ÜLVE	CSUHÁSBARÁT	NEMA	NEMA
Ó-AT	IS	INNA	ENNI	NEMA	NEMA
UJAT	IS	NEKI	INNI	NEMA	DOM!
LEÁNYÁLMOT!	AMIG	A BOR	JÓLLAKNI HÁT	IDE!	VÉLE
VIGASSÁGOT		KIÜRÜLNE	AZT A POHÁRT	NEMA	DOM!

ború hadiszállítót. Nem a MAV-ra gondoltak, amely a katonákat és a hadianyagokat a háború folyamán fuvarozta, hanem azokra a csaló kereskedőkre, akik a hadseregnek adták el árukat, pl. bakancsokat, amelyeknek papíral-puk volt, és amelyek az első nedvességre szétmentek. Nem csoda, hogy a rohamra induló katonáknak a hóban meg-fagyott a lábuk. Ezek a lelki-ismeretlen kereskedők voltak a hadiszállítók. Ma már ke-vésbé ismert, mert egyáltalán nem használt az udvari szállít-ó. Ezek nem azok voltak, akik a királyi család tagjait hirtő-ban vagy gépkocsin vitték, hanem azok a kereskedők, akik a királyi udvart külön-féle jó minőségű áruval ellát-ták. Tényleg, mintha ma ke-vesebbet szidnák az első világháború hadiszállítót. Sta-lán a külkereseknek sem ár-tana, ha elhatárolnák magu-kat a leánykereskedőtől.

Na de, aki még a történelmi példaképből sem értené a szállít-ás és a fuvarozás különbségét, az további magyarázatot is kap: „Igy pl. mi a tengeri szállítás fogalmán nem a hajó-val történő árutovábbítást ért-jük, hanem azt a kereskedel-mi tevékenységet, amelynek során pl. az erre illetékes ma-gyar külkereskedelmi vállalat adásvételi szerződés keretében kukoricát bocsát vevője ren-delkezésére.” Világos. A ten-geribeteg pedig az, aki rom-lott főtt kukoricát evett. De az utolsó értetlenkedőket is el-hallgattatja a nagy ösök fe-nyegető árnyéka. „Hogy a fuvarozásnak népgazdaságon belüli helyeze-tét és szerepét jól megértjük, forduljunk a kérdés legjobb teoretikus magyarázójához. Ez, természetesen Marx Ká-roly.” Ugye ennél mi sem ter-mészetesebb? „Marx fent idézett szavai meggyőzően bizonyítják azt a már előljáróban megemlített tényt, hogy a társadalom mun-kaidejének és munkaejének egy részét az áruk fuvarozásá-ra kénytelen fordítani.” (7. ol-dal.) Bizony, ezt Marx nélkül nehéz belátni. Ugyszintén azt, hogy: „Ezen tarifa arra a köz-gazdasági megfontolásra épül, hogy a Föld bizonyos pontjain

vannak az olajkitermelő he-lyek, máshol pedig a feldolgo-zó, lepárló helyek. A forgalom tehát lényegében ezen pontok, illetve az ezekhez tartozó ki-kötők között bonyolódik le.” (73. oldal.) És tessék mondani, hány közgazdász fontolgatta, és mennyi ideig? Nehéz ez a szállítványozási munka, nem való akárminek. „A speditőrnek kell, hogy legyen képzélszereje, de nem szabad, hogy az elragadja. Mindkét lábával a földön kell hogy álljon. Emellett nem szabad a földhöz tapadnia, ha-nem néhány lépéssel mindig előbbre kell, hogy lépjen, mint ahogy megbízója képes látni... Ehhez szaktudás, esetleg fantázia, ötletgazdagság, de egyben szisztematikus munka is kell. (46. oldal.) ... Fentiek persze nem azt jelentik, hogy a szállítványozónak valóság-os polihisztornak kell len-nie... A jó szállítványozó holtig tanul.” (11. oldal.) A 102. oldalon megtudjuk, hogy „Az áru elfuvarozása sokszor gon-dot okoz, a szállítványozó nem nézheti tétlenül ezt.” Azért ez szép dolog tőle. „Es mikor speditőr a speditőr? „Márpedig a szállítványozó csak akkor igazán az, ha bizalmi speditőre megbízójának.” (90. oldal.) Tudják, ki a spedi-tőr barátja? „A speditőr nem ellensége a közlekedésnek, de elsősorban az árutulajdonos barátja.” (44. oldal.) A pszichikus jelzők persze nemcsak egy ideális szállítványozó lel-kivilágának bemutatására jók, hanem kiválóan helyettesítik a statisztikai adatokat is: „A tehérgépkocsik különö-sen a második világháború után félelmetes versenytársai lettek a vasutaknak. (65. oldal.) Már a második világháború előtt, de különösen utána a közúti szállítás hatalmas mé-reteket öltött. (83. oldal.) A légi fuvarozás a második világháború után pedig hihet-elen méretű fejlődésen ment keresztül.” (85. oldal.) Mit gondol kedves olvasó, melyik több? A hatalmas, a félelme-tes vagy a hihetetlen? Egy jegyzet persze nem lehet túl vékony. Higitásra kiválóan alkalmas például a MASPED szervezeti felépítésének 50 oldalas ismertetése. Izgalmas dolgokat tudunk meg: „Munkügyi osztály... A vállalat vezetőségének egyik feladata a munkaerő-gazdálkodás. Az ehhez szükséges nyilvántartásokat a munka-ügyi osztály vezeti, kimutatja az egyes főosztályok és osztá-lyok létszám- és bérhelyze-tét... A munkügyi osztály készíti el mindazokat az irásos anyagokat, amelyek a dolgo-zók felvételével és elbocsátá-sával kapcsolatosak, kezeli a munkakönyveket, elkészíti a havi bérelszámolást. (119. oldal.) Statisztikai csoport... A statisztikai munkák alapját a különböző területek által szol-gáltott adatok képezik, ame-lyeket ez a csoport összegez és megfelelő metódika szerint rendszerbe foglal.” (126. oldal.) A gazdasági hivatal feladatai-

„Mi a tudványt szakhoz nem kő-
 166,
 Atpillantását vagyunk az egésznek.
 Tudom jól, hogy kell olyan is.
 Ki homokot hord, vagy követ fa-
 rag;
 Nélküle nem emelkedik terem.
 De ez csak a homályban tévelygő
 S fogalma sincs arról, miben segít.
 Csak az építész látja az egészt,
 S bár megfaragni nem tud egy
 követ,
 A művet ő teremti, mint egy
 Isten.”
 Hát ez szép, a végén még
 istent is belekeverték a
 dologba.
 A könyv utolsó szavai még
 egyszer Madáchot idézik:
 „Kicsinyben rejlik a nagy,
 Olyan sok a tárgy, s léteink oly
 rövid.”
 Tényleg, milyen sok az
 egyetemen a tárgy, s ittletünk
 oly rövid.
 En tudnék egy megoldást.
 — farkasházy —

A SÉGES

Mielőtt belépett volna az ajtón, lopva körülnézett. Még egyszer megpróbálta feleleveníteni, hányra beszélte meg a Szig Orrúval. „Kilencre, esetleg fél tíze-re.” Órájára nézett. Az meg vissza órá. Régi, hűsleges társa volt, nem ez volt az első közös akciójuk. Most azonban az öreg, kiszolgált időmérő valamit mutatott. 10 óra harmincöt percet. Belépett az ajtón. A Szig Orrú már várta. Néhányan azonban még voltak rajta kívül, így aztán nem tudta, mitévő legyen. A Szig Orrú — aki régebben újítá-sokkal is foglalkozott —, most is feltalálta magát. Odaintette. Odament. A magával hozott kis könyvet letette a Szig Orrú elé. Az mondott valamit, lehet, hogy csak

bőfőgött, ő mindenesetre bemutatkozásnak vette. Nagy izgalom lett úrrá rajta. Rajta hát, gondolta magában, eljött az idő. A Szig Orrú ránézett, szemében szeretet és enyhe szé-gyenkezés volt. Dönteni kellett. Az egyik asztalnál ismerősré bukkan. „Bibir Csó-ka, a híres Bibir professzor lánya” jutott eszébe hirtelen. „Hogy kerülhetett ide, mikor ő már egyszer...” Idáig jutott, amikor a Szig Orrú jól megtermett bari-tonjára lett figyelmes. Hogy mit mondott, azt nem értette, nem is neki szólt, hanem az egyik Előt-te Lévének, de egy kicsit az összes Utána Következőnek. A Szig Orrú mondatából csak egy szófoszlány vissz-hangzott fülében: „elen. „Szóval ez a jelszó, elen.

Nem is rossz. Könnyű meg-jegyezni.” Megkapta a ma-ga kis cetlijét, a Szig Orrú az egyik asztalhoz ültette le. A levegő egyre sűrűsödött. S ami még ennél is jobban bántotta, valami ló-gott benne. Amikor az asztalhoz le-ült, még nem tudta, hogy fog innen felállni. Úgy fél óráig ülhetett ott — mérhe-tetlenül hosszúnak tűnt —, majd felállt. Amikor felállt, csak annyit tudott, hogy nem ez volt az utolsó, ennél az asztalnál fog még ülni, nem ez volt az utolsó. A Szig Orrúval néhány percig beszélgettek mind-össze, s ennyi idő bőségesen elegendőnek bizonyult, hogy egymás gyengéit köl-csönösen kiismerjék. Egy idő után a Szig Orrú mondott valamit, amiből csak annyit értett, hogy: séges! Aztán valahogy kint volt a folyosón, és eszébe jutott, hogy 25 forintján mégsem bélyeget, hanem képeslapokat vásárol. Földes